การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54

นางสาวมณีรัตน์ คงรัตน์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2554

Cost and Return Analysis of Sangyod Rice Production in Khonkanon District, Phatthalung Province Crop Year 2010/11

Miss Maneerat Kongrat

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54
ชื่อและนามสกุล	นางสาวมณีรัตน์ คงรัตน์
แขนงวิชา	เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อรรฆย์คณา แย้มนวล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อรรฆย์คณา แย้มนวล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมบัติ พันธวิศิษฏ์)

.....
(รองศาสตราจารย์อรรฆย์คณา แย้มนวล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54

ผู้ศึกษา นางสาวมณีรัตน์ คงรัตน์ **รหัสนักศึกษา** 2516000094 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อรรฆยค์คณา แย้มนวล **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 2) ต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 3) ผลตอบแทนการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และ 4) ปัญหาในการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งสิ้น 341 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 229 ราย เก็บข้อมูลการผลิตข้าวสังข์หยด ปีการเพาะปลูก 2553/54 โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเกษตรกรเป็น 2 กลุ่มคือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าทดสอบที

ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และ 4.88 คนต่อครัวเรือน อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเท่ากับ 41.39 และ 39.04 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 60 และ 44.59 การถือครองที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็นร้อยละ 72.9 และ 100 ตามลำดับ 2) ต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเท่ากับ 5,934.23 และ 4,740.12 บาทต่อไร่ ตามลำดับ 3) ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเท่ากับ 1,548.84 และ 6,957.80 บาทต่อไร่ ตามลำดับ (4) ปัญหาในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ได้แก่ โรคแมลงศัตรูพืช น้ำท่วม และการขาดแคลนแรงงาน

คำสำคัญ ข้าวสังข์หยดพัทลุง ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ต้นทุน ผลตอบแทน

Independent Study title: Cost and Return Analysis of Sangyod Rice Production in Khonkanon District, Phatthalung Province, Crop Year 2010/11
Author: Miss Maneerat kongrat; **ID:** 2516000094; **Degree:** Master of Economics;
Independent Study advisor: Akkana Yamnual, Associate Professor;
Academic year: 2011

Abstract

The purposes of the study were to investigate: 1) the general status of Sangyod rice production in Khonkanon district, Phatthalung province; 2) costs of Sangyod rice production in Khonkanon district, Phatthalung province; 3) returns of Sangyod rice production in Khonkanon district, Phatthalung province; and 4) problems of Sangyod rice production in Khonkanon district, Phatthalung province.

The population comprised 341 farmers, heads of the Sangyod rice production households in Khonkanon district, Phatthalung province. The data were collected from 229 farmers through simple random sampling method by using questionnaire in the crop year 2010/11. In the analysis, the samples were categorized into 2 groups: Sangyod Phattalung rice farmers and Sangyod Muang Phatthalung rice farmers. The statistics used for the analysis were percentage, mean and t-test.

The study revealed that: 1) for those two groups of farmers, the average of household members were 4.14 and 4.88 person, average age at 41.39 and 39.04 years old, educational levels between 1st grade to 6th at 60% and 44.59%, and being landowner at 72.9% and 100 %, respectively; 2) costs of Sangyod Phattalung rice production and Sangyod Muang Phatthalung rice production were 5,934.23 and 4,740.12 baht per rai, respectively; 3) returns of Sangyod Phattalung rice production and Sangyod Muang Phatthalung rice productions were 1,548.84 and 6,957.80 baht per rai, respectively; and 4) The problems founded in both Sangyod rice productions were pest, flood and labor shortage.

Keywords: Sangyod Phatthalung Rice, Sangyod Muang Phatthalung Rice, Costs, Returns

กิตติกรรมประกาศ

การทำงานค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์อรรฆย์คณา แย้มนวล สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและสนับสนุนการทำงานค้นคว้าอิสระนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ และเกษตรกรที่ทำนาทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเบื้องต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาและผู้ใกล้ชิดทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

มณีรัตน์ คงรัตน์

ตุลาคม 2554

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ฏ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย 8

สมมติฐานการวิจัย 8

ขอบเขตของการวิจัย 8

นิยามศัพท์เฉพาะ 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 9

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 10

กอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน 10

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทน 15

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 19

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 19

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 20

การเก็บรวบรวมข้อมูล 22

การวิเคราะห์ข้อมูล 22

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 23

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง
และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 26

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยด
พัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 51

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตปริมาณผลผลิต ราคาขาย รายได้เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 59
ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 63
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 66
สรุปการวิจัย 66
อภิปรายผล 70
ข้อเสนอแนะ 71
บรรณานุกรม 73
ภาคผนวก 76
ก แบบสอบถาม 77
ข ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้าวสังข์หยด 86
ค ตารางสถิติ 91
ประวัติผู้ศึกษา 94

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 พื้นที่และผลผลิตข้าวนาปีในจังหวัดพัทลุง ปี 2546/47-2550/51 3
ตารางที่ 1.2 พื้นที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงรายอำเภอ ปีเพาะปลูก 2551/52 4
ตารางที่ 1.3 เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงฤดูการผลิตปี 2552/53 4
ตารางที่ 1.4 พื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยดฤดูการผลิตปี 2552/53 5
ตารางที่ 1.5 ผลผลิตข้าวพันธุ์สังข์หยดฤดูการผลิตปี 2552/53 5
ตารางที่ 1.6 เกษตรกรที่ปลูกผลผลิตข้าวพันธุ์สังข์หยดฤดูการผลิตปี 2552/53 6
ตารางที่ 1.7 ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว 7
ตารางที่ 2.1 โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 14
ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่างและพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 24
ตารางที่ 4.2 ขนาดที่ดินทั้งหมดและพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 24
ตารางที่ 4.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 25
ตารางที่ 4.4 จำนวนหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 28
ตารางที่ 4.5 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ตามกลุ่มของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 30
ตารางที่ 4.6 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง 32
ตารางที่ 4.7 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 33
ตารางที่ 4.8 ลักษณะพื้นที่ถือครองในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงกับข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 34
ตารางที่ 4.9 จำนวนเกษตรกรที่กู้และไม่กู้ยืมเงินกับแหล่งเงินกู้ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 35

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 อุปกรณ์ในการเกษตรจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด 36
ตารางที่ 4.11 มูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามกลุ่ม เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด 38
ตารางที่ 4.12 ค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนก ตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด 39
ตารางที่ 4.13 ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่เฉพาะที่ใช้ในการทำนาจำแนกตามกลุ่มเกษตรกร ที่ผลิตข้าวสังข์หยด 40
ตารางที่ 4.14 วิธีการปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด 41
ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ 42
ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามประเภทของการได้รับความ ช่วยเหลือ 43
ตารางที่ 4.17 ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐบาลเพิ่มเติมของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด 45
ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร 47
ตารางที่ 4.19 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน 49
ตารางที่ 4.20 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เช่าที่ดิน 52
ตารางที่ 4.21 ต้นทุนการลงทุนปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน 54
ตารางที่ 4.22 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร 56
ตารางที่ 4.23 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน 57
ตารางที่ 4.24 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เช่าที่ดิน 58
ตารางที่ 4.25 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน 59

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรจากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ 61
ตารางที่ 4.27 จำนวนเกษตรกรจำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 64

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 สมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 27
ภาพที่ 4.2 จำนวนหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 29
ภาพที่ 4.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 31
ภาพที่ 4.4 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง 32
ภาพที่ 4.5 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 33
ภาพที่ 4.6 วิธีการปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด 41
ภาพที่ 4.7 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐแก่เกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด 44
ภาพที่ 4.8 รายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อไร่จำแนกตามกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง 62
ภาพที่ 4.9 ต้นทุนจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อไร่จำแนกตามกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง 62

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดพัทลุงมีผลผลิตข้าวมากเป็นลำดับที่ 1 ของพื้นที่ 7 จังหวัด ภาคใต้ตอนล่าง (ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะนำยางพารามาปลูกในพื้นที่นากันมากขึ้น แต่โดยรวมทั่วไปแล้วข้าวก็ยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้อันดับที่ 1 ให้กับจังหวัดพัทลุง โดยพื้นที่ปลูกข้าวของจังหวัดพัทลุง ในปี 2550/51 จำนวน 289,601 ไร่ ลดลง จากปี 2546/47 จำนวน 469,285 ไร่ ปี คิดเป็นร้อยละ 38.29 และลดลงจากปี 2549/50 จำนวน 61,502 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.52 เนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ปลูกยาง และไม้ผลมากขึ้น นอกจากราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นในขณะที่ราคาผลผลิตลดต่ำลง ทำให้เกษตรกรลดพื้นที่ปลูกลง โดยในปี 2550/51 มีผลผลิตรวม 135,286.33 ตัน ลดลงจากปี 2549/50 จำนวน 40,884.28 ตัน คิดเป็นร้อยละ 23.21 และผลผลิตเฉลี่ยลดลงจาก 507.07 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2549/50 เป็น 467.15 กก.ต่อไร่ในปี 2550/51 (ตารางที่ 1.1)

ชาวเมืองพัทลุงนิยมปลูกข้าวหลากหลายชนิดพันธุ์แตกต่างกันไป โดยปลูกพันธุ์ข้าวที่ทางราชการแนะนำส่งเสริม ได้แก่ ชัยนาท 1 พิษณุโลก 2 สุพรรณบุรี 2 ปทุมธานีและพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่เกษตรกรปลูกกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม เช่น ข้าวเฉี้ยงพัทลุง เล็บนกปัตตานี และสังข์หยด เป็นต้นข้าวพันธุ์สังข์หยด เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ปลูกดั้งเดิมในจังหวัดพัทลุง ซึ่งชาวนาได้ปลูกติดต่อกันมายาวนาน โดยกรมวิชาการเกษตรได้ประกาศออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนชื่อพันธุ์ “ข้าวสังข์หยดพัทลุง” เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 และต่อมาเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพข้าวสังข์หยดที่ผลิตในท้องถิ่น และเพิ่มมูลค่าของข้าวสังข์หยด กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ 2546 ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2549 ถือเป็นข้าวที่เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์พันธุ์แรกของประเทศไทย ซึ่งจะผลิตตามระบบการตรวจรับรองการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ (Good Agricultural Practice: GAP) และภายใต้เงื่อนไขของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยใช้ชื่อสินค้าว่า “ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง” หรืออาจเรียกว่าข้าวสังข์หยดจีไอ (GI) หรือข้าวสังข์หยดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ก็ได้

แต่พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงกลับมีอัตราส่วนที่ค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงทั้งหมด ถึงแม้ทางหน่วยงานราชการของจังหวัดจะให้การสนับสนุนการเพาะปลูกและส่งเสริมการแปรรูปก็ตาม

สำหรับการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะต่างจากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงตรงที่ผู้ผลิตจะต้องขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงก่อนเริ่มทำการผลิตและปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตตามระบบจัดการคุณภาพ (Good Agricultural Practice: GAP) โดยจะมีการบันทึกการปฏิบัติทุกขั้นตอน ที่สำคัญจะต้องมีการตรวจประเมินรับรองแหล่งผลิตก่อน จึงจะถือว่าผลผลิตที่ได้เป็นข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงของจริง และจะต้องปลูกข้าวในฤดูนาปี ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม

สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง ปีเพาะปลูก 2551/52 มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 12,886 ไร่ พบว่าอำเภอที่มีการปลูกมากที่สุด คือ อำเภอควนขนุน จำนวน 6,123 ไร่ ตามด้วยอำเภอป่าบอน อำเภอเมือง และอำเภอปากพะยูน เป็นจำนวน 2,000, 1,693 และ 1,650 ไร่ ตามลำดับ และอำเภอที่ไม่มี การปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง คือ อำเภอกงหราและอำเภอศรีครินทร์ (ตารางที่ 1.2) ซึ่งในปีการผลิต 2552/53 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจาก 5 อำเภอ คืออำเภอปากพะยูน 3 กลุ่ม อำเภอเมืองพัทลุง 3 กลุ่ม อำเภอควนขนุน 4 กลุ่ม อำเภอเขาชัยสน 2 กลุ่ม และอำเภอป่าบอน 1 กลุ่ม รวมจำนวน 13 กลุ่ม (ตารางที่ 1.3) มีการเพาะปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยดในจังหวัดพัทลุงพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 10,885 ไร่ มีข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) 2,504.50 ไร่ ข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดอินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน) มีพื้นที่ 8,185.50 และ 195 ไร่ตามลำดับ (ตารางที่ 1.4) ผลผลิตข้าวสังข์หยดทั้งหมด 3,809,750 กิโลกรัม มีผลผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดอินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน) คือ 876,575 , 2,864,925 และ 68,575 กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 1.5) มีเกษตรกรปลูกผลผลิตข้าวสังข์หยด ฤดูกาลผลิตปี 2552/53 ทั้งหมด 1,472 ราย มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 380 ราย และผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดอินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน) จำนวน 1,063 และ 29 ราย ตามลำดับ (ตารางที่ 1.6) ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแต่ละกลุ่มได้มีการชี้แจงทำความเข้าใจมาตรฐานและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกษตรกรจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการคุณภาพ GAP ตามเกณฑ์ 8 ข้อ และข้อกำหนด GI ที่กำหนดเพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวสังข์หยด ที่เป็นข้าวจีไอ ตามมาตรฐาน จะเห็นว่ามาตรฐานกระบวนการผลิตของข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีวิธีการ ขั้นตอน ค่อนข้างละเอียด ทำให้ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเป็นข้าวที่มีคุณภาพดี ซึ่งคาดว่าผลตอบแทนด้านชื่อเสียงของสินค้าและรายได้จะให้ผลคุ้มค่าแก่เกษตรกรที่ผลิต เนื่องจากมีราคาค่อนข้างสูงเห็นได้จากโรงสีที่รับซื้อข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง เช่น

โรงสีวิสาหกิจชุมชนบ้านเขากลาง (ควนขนุน) รับซื้อข้าวปี 2551/52 ในราคา 17,7750 บาท/เกวียน ส่วนข้าวสังข์หยดพัทลุงที่โรงสีทั่วไปรับซื้ออยู่ที่ราคาประมาณ 13,000-14,000 บาท/เกวียน แต่เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงของฤดูการผลิตปี 2552/53 เพิ่มจากปี 2551/52 จาก 369 ราย เป็น 380 ราย เท่านั้น อาจเนื่องจากในปี 2551/52 รัฐบาลได้ตั้งราคารับจำนำข้าวเปลือกทั่วไปไว้สูง คือประมาณ 9,000-12,000 บาท/เกวียน ทำให้ราคาข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงกับข้าวพันธุ์อื่นมีราคาใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ฤดูกาลผลิตปี 2552/53 เกษตรกรจึงปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงกันน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด จึงเป็นเหตุให้ข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีราคาสูงขึ้น ถึงแม้ว่าราคาข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะมีราคาสูงแต่เมล็ดพันธุ์ของข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงที่จำหน่าย**ก็**สูงกว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นๆ ด้วย คือ จำหน่ายที่ราคา 24 บาท/ก.ก. ส่วนเมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นๆ จำหน่ายอยู่ที่ราคา 20 บาท/ก.ก. (ตารางที่ 1.7)

จากความเชื่อทำให้เกษตรกรเข้าใจว่าต้นทุนของการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมากกว่าข้าวสังข์หยดพัทลุงทำให้ได้รับผลตอบแทนน้อย เกษตรกรจึงนิยมปลูกข้าวสังข์หยดเพียงร้อยละ 4.06 จากพื้นที่ทั้งหมดของการปลูกข้าวนาปี ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับต้นทุน ผลตอบแทน และปัญหาการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงซึ่งเป็นอำเภอที่ปลูกข้าวสังข์หยดทั้ง 2 แบบมากที่สุด โดยคัดเลือกตำบลที่นิยมปลูกข้าวสังข์หยดมากมา 3 ตำบล คือ ตำบลโตนดด้วน ตำบลปันแตและตำบลมะกอกเหนือ ซึ่งอาจจะทำให้ทราบถึงต้นทุน ผลตอบแทน และปัญหาของการผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ และสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรปลูกข้าวสังข์หยดกันน้อย เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง รวมทั้งสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร และผู้ที่สนใจได้ทราบ

ตารางที่ 1.1 พื้นที่และผลผลิตข้าวนาปีในจังหวัดพัทลุง ปี 2546/47-2550/51

ปี	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	มูลค่า (ล้านบาท)
2546/47	469,285	469,235	218,259.90	465.14	865.84
2547/48	455,165	455,165	235,893.20	436.00	977.95
2548/49	392,010	307,340	133,425.50	434.10	800.55
2549/50	351,103	347,427	176,170.61	507.07	902.62
2550/51	289,601	289,601	135,287.00	467.15	1,025.20

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 1.2 พื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง ปีเพาะปลูก 2551/52 จังหวัดพัทลุง จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	
	ราย	ไร่
เมือง	242	1,693
เขาชัยสน	39	270
ควนขนุน	952	6,123
ปากพะยูน	170	1,650
กงหรา	0	0
ตะโหมด	20	50
ศรีบรรพต	65	230
ป่าบอน	352	2,000
บางแก้ว	169	789
ป่าพะยอม	13	135
ศรีนครินทร์	0	0
รวม	**2,022**	**12,886**

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ตารางที่ 1.3 จำนวนกลุ่มและสมาชิกเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปีเพาะปลูก 2552/53 จังหวัดพัทลุง จำแนกรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ปริมาณ	
		กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
1	ปากพะยูน	3	107
2	เมืองพัทลุง	3	86
3	บางแก้ว	0	0
4	ควนขนุน	4	90
5	เขาชัยสน	2	62
6	ป่าบอน	1	35
รวม		**13**	**380**

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ตารางที่ 1.4 พื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยด ปีเพาะปลูก 2552/53 จังหวัดพัทลุง จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			
	สังข์หยดพัทลุง	สังข์หยดเมืองพัทลุง	อินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน)	รวม
เมือง	879.00	538.00	45.00	1,462.00
เขาชัยสน	313.50	354.50	-	668.00
ควนขนุน	2,242.00	790.00	100.00	3,132.00
ปากพะยูน	2,809.00	618.00	50.00	3,477.00
ตะโหมด	200.00	-	-	200.00
ศรีบรรพต	120.00	-	-	120.00
ป่าบอน	1,066.00	204.00	-	1,270.00
บางแก้ว	240.00	-	-	240.00
ป่าพะยอม	275.00	-	-	275.00
ศรีนครินทร์	41.00	-	-	41.00
รวม	**8,185.50**	**2,504.50**	**195.00**	**10,885.00**

ที่มา: สำนักงานสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง (2553)

หมายเหตุ: ผลผลิตออกสู่ตลาดช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม
ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมบางปีไม่ได้ระบุไว้

ตารางที่ 1.5 ผลผลิตข้าวพันธุ์สังข์หยด ปีเพาะปลูก 2552/53 จังหวัดพัทลุง จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	ผลผลิต (กิโลกรัม)			
	สังข์หยดพัทลุง	สังข์หยดเมืองพัทลุง	อินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน)	รวม
เมือง	307,650	188,300	15,750	511,700
เขาชัยสน	109,725	124,075	-	233,800
ควนขนุน	784,700	276,500	35,000	1,096,200
ปากพะยูน	983,150	216,300	17,500	1,216,950
ตะโหมด	70,000	-	-	70,000

ตารางที่ 1.5 (ต่อ)

อำเภอ	ผลผลิต (กิโลกรัม)			
	สังข์หยดพัทลุง	สังข์หยดเมืองพัทลุง	อินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน)	รวม
ศรีบรรพต	42,000	-	-	42,000
ป่าบอน	373,100	71,400	-	444,500
บางแก้ว	84,000	-	-	84,000
ป่าพะยอม	96,250	-	-	96,250
ศรีนครินทร์	14,350	-	-	14,350
รวม	**2,864,925**	**876,575**	**68,250**	**3,809,750**

ที่มา : สำนักงานสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง (2553)

หมายเหตุ : ผลผลิตออกสู่ตลาดช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม
ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม บางปีไม่ได้ระบุไว้

ตารางที่ 1.6 จำนวนเกษตรกรที่ปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยด ปีเพาะปลูก 2552/53 จังหวัดพัทลุง จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	เกษตรกร (ราย)			
	สังข์หยดพัทลุง	สังข์หยดเมืองพัทลุง	อินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน)	รวม
เมือง	155	86	9	250
เขาชัยสน	67	62	-	129
ควนขนุน	251	90	13	354
ปากพะยูน	138	107	7	252
ตะโหมด	110	-	-	110
ศรีบรรพต	40	-	-	40
ป่าบอน	215	35	-	250
บางแก้ว	41	-	-	41

ตารางที่ 1.6 (ต่อ)

อำเภอ	เกษตรกร (ราย)			
	สังข์หยดพัทลุง	สังข์หยดเมืองพัทลุง	อินทรีย์ (ระยะปรับเปลี่ยน)	รวม
ป่าพะยอม	36	-	-	36
ศรีนครินทร์	10	-	-	10
รวม	1,063	380	29	1,472

ที่มา : สำนักงานสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง (2553)

หมายเหตุ: ผลผลิตออกสู่ตลาดช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม
ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม บางปีไม่ได้ระบุไว้

ตารางที่ 1.7 ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

พืช/พันธุ์	ราคา/ก.ก.	ขนาดบรรจุ (ก.ก./ถุง)	ราคา/ถุง
ข้าวชัยนาท 1	20	25	500
ข้าวพิษณุโลก 2	20	25	500
ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	24	25	450
ข้าวสังข์หยดพัทลุง	22	25	450*
ข้าวเล็บนกปัตตานี	20	25	450
ข้าวเฉี้ยงพัทลุง	20	25	450
ข้าวสุพรรณบุรี 2	20	25	500
ข้าวปทุมธานี	20	25	500

ที่มา : ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพัทลุง

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553
* ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

2.2 เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

2.3 เพื่อศึกษาผลตอบแทนการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมากกว่าต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

3.2 ผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงน้อยกว่าข้าวสังข์หยดพัทลุง

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงกับข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ของเกษตรกรในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 229 ราย รวมพื้นที่เพาะปลูกทั้งสิ้น 1,928 ไร่ สำหรับช่วงเวลาปีการเพาะปลูก พ.ศ 2553/54 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 53-กุมภาพันธ์ 54

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง (Sangyod Maung Phatthalung Rice) หมายถึง ข้าวพันธุ์สังข์หยดที่ปลูกในจังหวัดพัทลุง และมีการขึ้นทะเบียนผู้ปลูก มีการตรวจรับรองแปลงปลูกพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ

5.2 ข้าวสังข์หยดพัทลุง หมายถึง ข้าวพันธุ์สังข์หยดที่ปลูกในจังหวัดพัทลุง โดยไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนผู้ปลูก ไม่มีการตรวจรับรองแปลงปลูกพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 มีข้อมูลต่าง ที่เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ไปใช้ในการพัฒนาการผลิตข้าวสังข์หยดให้เกษตรกรผู้ผลิตมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

6.2 มีข้อมูลของปัญหาต่างๆ ในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ไปเป็นแนวทางในการใช้ให้เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงและแก้ไขต่อไปในอนาคต

6.3 มีข้อมูลสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจลงทุน ใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นการตัดสินใจในการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงในอนาคต และสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาหรือประยุกต์ในการส่งเสริมเกษตรกรในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงให้มากขึ้น

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54” นั้น ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการวิจัย โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน
2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทน

1. กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน

กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้มาจากการคิดต้นทุนการผลิตสินค้าทางการเกษตรในทางเศรษฐศาสตร์ จะพิจารณารวมถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น การจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง จ่ายค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ดิน และค่าใช้จ่ายที่มิได้จ่ายเป็นตัวเงินจริง เช่น การใช้แรงงานในครอบครัว การใช้ที่ดินของตนเองมาใช้ในการผลิตสินค้า เป็นต้น ต้นทุนการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ ได้แบ่งต้นทุนการผลิตสินค้าออกเป็น ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนทั้งหมด โดย ต้นทุนผันแปร แบ่งออกได้เป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่าแรงงานจ้าง เป็นต้น ส่วนต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่ แรงงานในครัวเรือน และเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เอง และที่ผู้ผลิตหามาและใช้จ่ายไปในรูปสิ่งของ ต้นทุนคงที่ แบ่งออกได้เป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน และค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น ส่วนต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่ ค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้ที่ดิน กรณีเป็นที่ดินของตนเอง แต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้น และ ต้นทุนทั้งหมด ที่เกิดขึ้นจากการผลิตพืชหรือสัตว์ซึ่งเป็นผลรวมของต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ทั้งหมด

ผลตอบแทนจากการผลิตสินค้าเกษตรจะถูกวัดในรูปของรายได้ทั้งหมดที่ยังไม่ได้หักต้นทุน โดยรายได้ทั้งหมด คือ รายได้ที่เป็นเงินสดรวมกับรายได้ที่ไม่เป็นเงินสด รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ ส่วนต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดและต้นทุนผันแปรทั้งหมด และรายได้สุทธิเหนือ

ต้นทุนเงินสด คือ ส่วนต่างระหว่างรายได้ที่เป็นเงินสดและต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจะทำให้ทราบถึงผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการผลิต โดยในการวิเคราะห์จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน ซึ่งจะนำข้อมูลต้นทุน และผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมาศึกษาเปรียบเทียบกับการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับต้นทุน

การดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรทุกชนิด ผู้ผลิตจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต และรายได้ที่ได้รับจากการผลิต โดยเฉพาะผู้ผลิตที่ทำการผลิตสินค้าเกษตรในเชิงธุรกิจเพื่อมุ่งหวังกำไร เนื่องจากการที่ผู้ผลิตจะได้รับกำไรหรือขาดทุนมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับต้นทุนและรายได้จากการผลิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้ผลิตควรทราบวิธีการคิดคำนวณต้นทุน รายได้ และกำไร ตลอดจนชนิดของต้นทุนการผลิตต่างๆ ในทางเศรษฐศาสตร์

ในการคิดต้นทุนการผลิตทั้งหมดในทางเศรษฐศาสตร์จะพิจารณารวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน (monetary cost หรือ explicit cost) เช่น การจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง จ่ายค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ดิน จ่ายดอกเบี้ยให้กับเจ้าของเงินทุน จ่ายค่าวัตถุดิบ และจ่ายภาษีเป็นต้น และค่าใช้จ่ายที่มิได้จ่ายเป็นตัวเงินจริง (non-monetary cost หรือ implicit cost) ด้วย เช่น การใช้แรงงานในครอบครัว (family labour) การใช้ที่ดินของตนเองมาใช้ในการผลิตสินค้า เป็นต้น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต ได้แบ่งต้นทุนการผลิตสินค้าออกเป็น ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนทั้งหมด

2.1.1 ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต ต้นทุนผันแปรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต คือ เป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ในช่วงระยะเวลาในการผลิตหนึ่ง ๆ เช่น ค่าแรงประกอบการผลิต เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช เป็นต้น

ต้นทุนผันแปร แบ่งออกได้เป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด และที่ไม่เป็นเงินสด ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่าแรงงานจ้าง เป็นต้น ส่วนต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด ซึ่งเป็นค่าปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของผู้ผลิตเอง เช่น แรงงานในครัวเรือน และเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เอง และที่ผู้ผลิตหามาและใช้จ่ายไปในรูปสิ่งของ

ต้นทุนผันแปร (VC) = ค่าแรงงาน + ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร + ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ + ค่าเสียโอกาสในการใช้แรงงาน + ค่าเสียโอกาสของ เงินทุน

ค่าแรงงาน = ค่าแรงงานในการเตรียมดิน เพาะปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวการขนย้าย

ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร = จำนวนวัสดุปัจจัยที่ใช้ x ราคาของวัสดุปัจจัย

ค่าเสียโอกาสในการใช้แรงงาน = มูลค่าแรงงานของครัวเรือนที่ใช้ในการทำนา

2.1.2 ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิตไม่ว่าจะผลิตเป็นปริมาณมากน้อยเท่าไรก็ตาม ผู้ผลิตจะต้องเสียต้นทุนในจำนวนที่คงที่ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต ซึ่งเป็นการผลิตที่ผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาของการผลิต เช่น เนื้อที่เพาะปลูก และอุปกรณ์ทางการเกษตร เครื่องทุนแรงต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังแบ่งต้นทุนคงที่ออกได้อีก 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดและที่ไม่เป็นเงินสด ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสดในจำนวนที่คงที่ เช่น ค่าเช่าที่ดิน และค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น ส่วนต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนคงที่ที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายจริงในรูปของเงินสด หรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่ประเมิน เช่น ค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้ที่ดิน กรณีเป็นที่ดินของตนเอง แต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้น

ต้นทุนคงที่ (FC) = ค่าเช่าที่ดิน + ค่าใช้ที่ดิน + ภาษีที่ดิน + ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ + ค่าเสียโอกาส ของเงินลงทุนซื้อเครื่องมืออุปกรณ์

ค่าเช่าที่ดิน = จำนวนที่ดินที่เช่า x อัตราค่าเช่าที่ดิน

ค่าใช้ที่ดิน = จำนวนที่ดินเป็นของตนเอง x อัตราค่าเช่าที่ดิน

ค่าภาษีที่ดิน = จำนวนที่ดิน x อัตราค่าภาษีที่ดิน

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = ราคาหรือมูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อมา – มูลค่าซาก
อายุการใช้งาน (ปี)

ค่าเสียโอกาสเงินทุนซื้อเครื่องมืออุปกรณ์

= มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อมา+มูลค่าซากxอัตราดอกเบี้ยฝากประจำ
2

2.1.3 ต้นทุนทั้งหมด หมายถึง ต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการผลิตพืชหรือสัตว์ ซึ่งเป็นผลรวมของต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ทั้งหมด การคำนวณหาต้นทุนทั้งหมดนิยมคำนวณออกมาในรูปต้นทุนการผลิตต่อหน่วยการผลิต เช่น บาทต่อไร่ กิโลกรัมต่อไร่ เป็นต้น

ต้นทุนการผลิตทั้งหมด = ต้นทุนคงที่ + ต้นทุนผันแปร

(TC) = (FC) + (VC)

ต้นทุนเฉลี่ยทั้งหมด = ต้นทุนทั้งหมด บาท/กิโลกรัม
จำนวนผลผลิต

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับผลตอบแทน

ผลตอบแทนทั้งหมด (Total Return: TR) เป็นรายได้ทั้งหมดที่ยังไม่ได้หักต้นทุน

รายได้ทั้งหมด (TR) = รายได้ที่เป็นเงินสด + รายได้ที่ไม่เป็นเงินสด

รายได้ที่เป็นเงินสด = ปริมาณผลผลิตที่ขาย x ราคาขายผลผลิตเฉลี่ยต่อหน่วย

รายได้ที่ไม่เป็นเงินสด = ปริมาณผลผลิตที่ใช้บริโภค x ราคาขายผลผลิตเฉลี่ยต่อหน่วย

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร = รายได้ทั้งหมด – ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสด = รายได้ที่เป็นเงินสด – ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างรายการต้นทุน ผลตอบแทนการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

รายการ	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนคงที่	/	/	/
1. ค่าใช้ที่ดิน	-	/	
2. ค่าเช่าที่ดิน	/	-	
3. ค่าภาษีที่ดิน	/	-	
4. ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	-	/	
5. ค่าเสียโอกาสของเงินทุนที่ใช้ในการซื้อเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร	-	/	
ต้นทุนผันแปร	/	/	/
1. ค่าแรงงาน	/	/	
- เตรียมดิน	/	/	
- ปลูก / หว่าน	/	/	
- ฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช / วัชพืช	/	/	
- เก็บเกี่ยว	/	/	
- ขนส่ง	/	/	
2. ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร	/	/	
- ค่าเมล็ดพันธุ์	/	/	
- ค่าปุ๋ยเคมี	/	-	
- ค่าปุ๋ยคอก	/	/	/
- ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช / วัชพืช	/	/	/
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	/	-	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/ไร่)	/	/	/
ผลผลิต (กก./ไร่)			/
ราคาผลผลิต (บาท/กก.)			/
รายได้ทั้งหมด (บาท/ไร่)			/
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาท/ไร่)			/

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)			/
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาท/ไร่)			/
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาท/ไร่)			/

2. ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทน

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ได้มีการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เกรียงไกร มายประเสริฐ (2545) วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการปลูกข้าวหอมมะลิกับข้าวสุพรรณบุรี ในอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการปลูกข้าวหอมมะลิกับข้าวสุพรรณบุรี ในอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัด กำแพงเพชรและเพื่อศึกษาถึงปัญหาในการปลูกข้าวหอมมะลิและข้าวสุพรรณบุรี ในอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม และแบ่งการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกข้าวหอมมะลิ จำนวน 200 ราย และข้าวสุพรรณบุรี จำนวน 200 ราย กำหนดระยะเวลาโครงการ 5 ปีและประเมินผลตอบแทนด้วยอัตราขั้นต่ำร้อยละ 8 ต่อปี จากการอ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษา พบว่าข้าวสุพรรณบุริมีต้นทุนรวมเฉลี่ย คือ 6,778.69-7,893.74 บาท ซึ่งน้อยกว่าข้าวหอมมะลิ คือ 8,172.80-9,365.43 บาท และผลตอบแทนของข้าวสุพรรณบุรีสูงกว่าข้าวหอมมะลิ อีกทั้งมีระยะเวลาคืนทุนเร็วกว่าและมูลค่าปัจจุบันเป็นบวก รวมทั้งมีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยจากการลงทุนสูงกว่าข้าวหอมมะลิ สรุปได้ว่าข้าวสุพรรณบุรีมีความน่าสนใจในการปลูกมากกว่าข้าวหอมมะลิ

สำหรับปัญหาที่เกษตรกรพบในการปลูกข้าวทั้งสองชนิด คือเรื่องต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตที่สูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายา มีราคาแพง ปัญหาการตลาดจากราคาข้าวที่ตกต่ำจากการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง ส่วนปัญหาผลผลิตที่ตกต่ำนั้นจะพบแตกต่างกัน คือ ปัญหาของข้าวหอมมะลิตกต่ำเนื่องจากขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี ส่วนข้าวสุพรรณบุรี เนื่องจากดินขาดความอุดมสมบูรณ์

วันเพ็ญ ทุนมาก (2547) วิจัยเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวญี่ปุ่นของเกษตรกรในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวญี่ปุ่นของเกษตรกรในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยแยกขนาดพื้นที่การศึกษาออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดพื้นที่ 1–10 ไร่ ขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่ ขนาดพื้นที่ 21-30 ไร่ และ 30 ไร่ขึ้นไป พบว่าขนาดพื้นที่ 11-20 ไร่ กรณี เกษตรกรไม่เช่าพื้นที่เพาะปลูกและไม่ได้กู้เงินมาลงทุน ให้ผลตอบแทนมากที่สุด คือ มีรายได้ทั้งสิ้นเท่ากับ 3,563.79 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งสิ้นเท่ากับ 2,863.97 บาทต่อไร่ และมีผลกำไรเท่ากับ 699.82 บาทต่อไร่ เมื่อนำมาวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนทั้ง 4 พบว่า อัตราส่วนกำไรต่อต้นทุน อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย อัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราส่วนกำไรต่อส่วนของเจ้าของ เท่ากับร้อยละ 24.44 ร้อยละ 19.64 ร้อยละ 16.34 และร้อยละ 16.34 ตามลำดับ

ส่วนของเจ้าของ ขนาดพื้นที่ 1–10 ไร่ ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าเนื่องจากเกษตรกรไม่ต้องลงทุนในอุปกรณ์ใช้สอย คือ ไม่ลงทุนในรถไถนา และเครื่องตัดหญ้า ส่งผลให้อัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราส่วนกำไรต่อส่วนของเจ้าของ เท่ากับร้อยละ 37.61 และร้อยละ 37.61 ตามลำดับ สำหรับการศึกษาพบว่าผลผลิตที่ได้มีข้าวไทยปนเยอะส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ต่อไร่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของบริษัทกำหนด จึงขายข้าวไม่ได้ตามราคาที่ประกันไว้ และอีกสาเหตุ คือ เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อมาไม่บริสุทธิ์ ดังนั้น สรุปได้ว่ารัฐควรมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวญี่ปุ่นในด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการเพาะปลูก การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ การใช้ปุ๋ยและการใช้ยาปราบศัตรูพืชและระบบชลประทาน

บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายของสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับข้าว GI ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2546 มาจนถึงปัจจุบัน สำหรับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับข้าวมีแล้ว 3 รายการ ได้แก่ ข้าวฮางหอมทองสกลทวาปี ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง และข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ในกรณีการคุ้มครอง GI เกี่ยวกับข้าวนั้น จากการศึกษาวิจัยได้พบว่า ผลจากการขึ้นทะเบียน GI ได้ส่งผลดีทางเศรษฐกิจต่อชุมชนที่ทำการผลิตข้าวที่ได้รับการคุ้มครอง แต่ก็มีแง่มุมปัญหาบางประการที่ภาครัฐควรตระหนักและเร่งแก้ไข เช่น ข้อกำหนดมาตรฐานการผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต้นทุนข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มิได้กำหนดรายละเอียดที่กว้างขวางเพียงพอที่จะครอบคลุมสินค้าข้าวสังข์หยดที่ปลูกในพื้นที่นั้นทั้งหมด ทำให้เกษตรกรที่ใช้กรรมวิธีการผลิตแตกต่างไปเล็กน้อยไม่สามารถจำหน่ายข้าวที่ตนผลิตภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง” ได้ แม้ว่าเกษตรกรเหล่านั้นอาจจะผลิตข้าวที่มีคุณภาพอย่างเดียวกัน

นอกจากนี้ ในด้านการส่งออกได้พบว่า ผู้ประกอบการส่งออกข้าวไทยยังเห็นว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทำให้สินค้ามีต้นทุนสูงขึ้น โดยมิได้ช่วยทำให้ข้าวส่งออกมีราคาสูงขึ้นแต่ประการใด ในความเห็นของผู้ส่งออกข้าวไทย สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มิได้เป็นเครื่องมือทางการตลาด หากแต่จะกลายเป็นต้นทุนและภาระที่ทำให้ค่าใช้จ่ายในการส่งออกข้าวเพิ่มขึ้น

เทอดศักดิ์ รัญจวน (2552) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปของเกษตรกร อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ปีการเพาะปลูก 2550/2551 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปในพื้นที่ทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตด้านเทคนิคและด้านเศรษฐกิจของการผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ และวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงใช้ขนาดตัวอย่างกลุ่มละ 40 ตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ผลเชิงพรรณนาตามหลักสถิติ เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ และวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตด้านเทคนิคและด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการผลิตได้แก่ แรงงาน ทุนค่าปุ๋ยอินทรีย์และทุนค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตข้าวอินทรีย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ปัจจัยแรงงาน ทุนค่าปุ๋ยเคมี และสารกำจัดศัตรูพืช และทุนค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตข้าวทั่วไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,609.18 บาท สูงกว่าการผลิตข้าวทั่วไปที่มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 3,939.55 บาท โดยการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปยังขาดทุนไร่ละ 920.04 บาท และ 531.71 บาท ตามลำดับ แต่ยังคงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดไร่ละ 509.54 บาท และ 935.84 บาท ตามลำดับ

อัมพร บุญเจริญ(2553) วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปีการผลิต 2550/51 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และการดำเนินงานของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี 2550/51 เพื่อศึกษามูลค่าและต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี 2550/51 เพื่อเปรียบเทียบมูลค่าและต้นทุนการผลิต ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี 2550/51 และเพื่อต้องการทราบปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี 2550/51

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม ทำการการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง และวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี 2550/51 ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงคิดเป็นมูลค่า 3,652.35 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ มูลค่า 3,036.39 บาท/ไร่ เป็นเงิน 615.96 บาท/ไร่ ส่วนต้นทุนการผลิต พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมโครงการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปี การผลิต 2550/51 มีต้นทุนการผลิต 2,101.08 บาท/ไร่ เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ 1,642.49 บาท/ไร่ เป็นเงิน 458.59 บาท/ไร่ ถึงแม้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แต่กำไรที่ได้รับก็ยังคงสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่เป็นเงิน 157.37 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากราคาผลผลิตที่ขายได้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54 ได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาที่เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยใช้ข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน และของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง ปี 2552/53 โดยมีประเด็นสำคัญ ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวมรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการเพาะปลูก 2553/54 จำนวน 3 ตำบล เกษตรกร 341 ราย โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่ขึ้นทะเบียนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 251 ราย และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงที่ขึ้นทะเบียนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจำนวน 90 ราย

การคำนวณขนาดของกลุ่มประชากรตัวอย่างสามารถหาได้จากสูตรของ Taro Yamane ดังแสดงในสมการ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกเกษตรกรโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 229 ราย จากประชากรที่เป็นเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 251 ราย และจำนวนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 90 ราย ซึ่งคำนวณจากสูตร ได้ดังนี้

เกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 251 ราย

$$n = \frac{251}{1 + 251\,(0.05)^2}$$

$$n = \frac{251}{1 + 251\,(0.0025)}$$

$$= \frac{251}{1 + 0.623}$$

$$n = 154.65 \text{ หรือประมาณ } 155 \text{ ราย}$$

และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 90 ราย จะคำนวณได้ ดังนี้

$$n = \frac{90}{1 + 90\,(0.05)^2}$$

$$n = \frac{90}{1 + 90(0.0025)}$$

$$= \frac{90}{1+0.225}$$

$$n = 73.47 \text{ หรือ } 74 \text{ ราย}$$

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยด โดยผู้ศึกษาพัฒนาและสร้างขึ้นจากการศึกษา ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการทดสอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไขก่อนทำการสอบถามจริง

เพื่อให้ได้แนวคำถามที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการศึกษาอย่างสมบูรณ์ โดยโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตข้าว

ตอนที่ 3 ผลตอบแทนในการผลิตข้าว

ตอนที่ 4 ปัญหาในการผลิตข้าว

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตข้าวสังข์หยด

2.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ ทำโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเฉลี่ย และผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ มาทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เป็นอิสระต่อกัน และข้อมูลแต่ละกลุ่มมาจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ

การทดสอบความแตกต่างของต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่จากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีขั้นตอนทดสอบดังนี้

ขั้นที่ 1 ตั้งสมมติฐาน

สมมติฐาน ทดสอบต้นทุนการผลิตเฉลี่ย

H_0 : ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมากกว่าหรือเท่ากับต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

H_1 : ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงน้อยกว่าต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

สมมติฐาน ทดสอบผลตอบแทนเฉลี่ย

H_0 : ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมากกว่าหรือเท่ากับข้าวสังข์หยดพัทลุง

H_1 : ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงน้อยกว่าข้าวสังข์หยดพัทลุง

ขั้นที่ 2 กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบของระดับค่าเฉลี่ยประชากรที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 3 ทำการเลือกค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบต้นทุนเฉลี่ย ผลตอบแทนเฉลี่ย คือ ค่าทดสอบ t-test

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม (Survey Method) หัวหน้าครัวเรือนของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 229 ราย ระหว่างเดือน สิงหาคม 2553 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2554

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมค้นคว้าจากหนังสือเอกสารงานวิจัย รายงานวิทยานิพนธ์ และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว จากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากหน่วยราชการ เช่น เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จากสำนักงานเกษตรจังหวัด และผลผลิตข้าวสังข์หยดจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัด เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

4.1 การวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง ปัญหาอุปสรรค และข้อคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน โดยทำการวิเคราะห์ในเรื่อง

4.2.1 ต้นทุน และผลตอบแทน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิต ต่อรอบการผลิต โดยต้นทุนการผลิตจะแยกเป็นต้นทุนที่อยู่ในรูปที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

4.2.2 การเปรียบเทียบต้นทุน และผลตอบแทนเฉลี่ย เป็นการเปรียบเทียบของต้นทุนการผลิต ปริมาณการผลิต ราคาขาย รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสด จากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและจากการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ได้ทำการเก็บข้อมูล โดยการสอบถามเกษตรกรที่ผลิตข้าวทั้ง 2 ชนิด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งหมด 229 ตัวอย่าง และแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิต ปริมาณการผลิต ราคาขาย รายได้เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

จากจำนวนครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดทั้ง 2 ชนิด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลโตนดด้วน ตำบลป่นแต และ ตำบลมะกอกเหนือ ทั้งหมด 229 ตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สรุปผลการสำรวจได้ดังนี้

1.1 พื้นที่เพาะปลูกข้าวของเกษตรกร

จากการสำรวจเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 155 ราย โดยแบ่งเป็นมีที่ดินเป็นของตนเองในการผลิตข้าวสังข์หยด จำนวน 113 ราย เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยด จำนวน 42 ราย มีพื้นที่รวมทั้งหมด 1,219 ไร่ และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 74 ราย มีพื้นที่รวมทั้งหมด 709ไร่ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่างและพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

รายการ	ครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่าง (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	เฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)
ข้าวสังข์หยดพัทลุง	155	1,219	7.86
ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	74	709	9.58
รวม	229	1,928	8.42

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการสำรวจเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพบว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมดเฉลี่ย 19.52 ไร่และใช้ในการผลิตข้าวสังข์หยด จำนวน 7.86ไร่ และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมดเฉลี่ย 20.26 ไร่และใช้ในการผลิตข้าวสังข์หยด จำนวน 9.58ไร่ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ขนาดที่ดินทั้งหมดและพื้นที่เพาะปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

หน่วย : ไร่/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง
ขนาดที่ดินทั้งหมด (ไร่)	19.52	20.26
ที่ดินทำนา	7.86	9.58
ที่ดินส่วนอื่น (บ้าน, สวนยาง,ที่ดินว่างเปล่า)	11.66	10.68

1.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.11 คน โดยเกษตรกรที่มีสมาชิก 1-3 คน จำนวน 88 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 61 คน เพศหญิง 27 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิก 4-6 คน จำนวน 119 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 84 คน เพศหญิง 35 คน และครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่า 6 คน มีจำนวน 22 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 7 คน

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตข้าว พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.14 คน จากจำนวน 155 ราย ที่มีสมาชิก 1-3 คน จำนวน 56 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 37 คน คิดเป็นร้อยละ 66.07 เพศหญิง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 33.93 ครัวเรือนที่มีสมาชิก 4-6 คน จำนวน 82 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 53 คน คิดเป็นร้อยละ 64.64 เพศหญิง 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.36 และครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่า 6 คน มีจำนวน 17 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 เพศหญิง 5 คนคิดเป็นร้อยละ 29.41

ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.88 คน จากจำนวน 74 ราย ครัวเรือนที่มีสมาชิก 1-3 คน จำนวน 32 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 24 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 เพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ครัวเรือนที่มีสมาชิก 4-6 คน จำนวน 37 รายแบ่งเป็นเพศชาย 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 เพศหญิง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.22 และครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่า 6 คน มีจำนวน 5 ราย แบ่งเป็นเพศชาย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เพศหญิง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 สำหรับครัวเรือนของเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 8 คนและครัวเรือนของเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกน้อยที่สุด คือ 2 คน (ตารางที่ 4.3) จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกที่ใช้แรงงานในการผลิตข้าวสังข์หยด มีค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกของเพศชายสูงกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง
และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

หน่วย: คน/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย (คน/ครัวเรือน)	**4.14**	**4.88**	**4.11**
จำนวนสมาชิก 1-3 คน (ครัวเรือน)	**56**	**32**	**88**
สมาชิกเพศชาย			
จำนวน (ราย)	37	24	61
ร้อยละ	66.07	75.00	69.32
สมาชิกเพศหญิง			
จำนวน (ราย)	19	8	27
ร้อยละ	33.93	25.00	30.68

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

หน่วย: คน/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
จำนวนสมาชิก 4-6 คน (ครัวเรือน)	**82**	**37**	**119**
สมาชิกเพศชาย			
จำนวน (ราย)	53	31	84
ร้อยละ	64.64	83.78	70.59
สมาชิกเพศหญิง			
จำนวน (ราย)	29	6	35
ร้อยละ	35.36	16.22	29.41
จำนวนสมาชิกมากกว่า 6 คน (ครัวเรือน)	**17**	**5**	**22**
สมาชิกเพศชาย			
จำนวน (ราย)	12	3	15
ร้อยละ	70.59	60	68.18
สมาชิกเพศหญิง			
จำนวน (ราย)	5	2	7
ร้อยละ	29.41	40	31.82
รวม			
จำนวน (ราย)	115	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

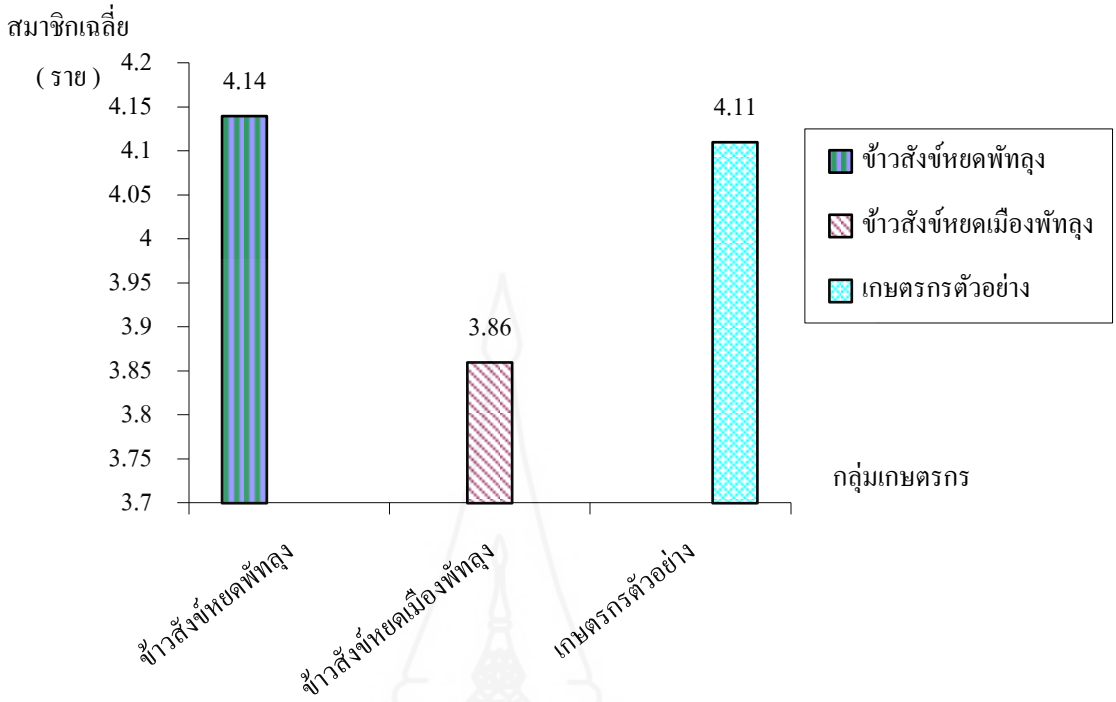

ภาพที่ 4.1 สมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

1.3 อายุของเกษตรกรผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

จากการสำรวจทั้งหมด พบว่าเฉลี่ยอยู่ที่ 40.63 ปี เกษตรกรที่มีอายุมากที่สุด คือ 70 ปี และเกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุด คือ 18 ปี โดยอายุของหัวหน้าครัวเรือนของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีอายุเฉลี่ย 41.39 ปี และมีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.22 อายุ 20-30 ปี จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.71 อายุ 31-40 ปี จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.10 อายุ 41-50 ปี จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.61 อายุ 51-60 ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.42 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.94

ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.06 อายุ 20-30 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.32 อายุ 31-40 ปี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.03 อายุ 41-50 ปี จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.78 อายุ 51-60 ปี จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.46 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.35 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 จำนวนหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
อายุน้อยกว่า 20 ปี			
จำนวน (ราย)	5	3	8
ร้อยละ	3.22	4.06	3.49
อายุ 20-30 ปี			
จำนวน (ราย)	29	18	47
ร้อยละ	18.71	24.32	20.52
อายุ 31-40 ปี			
จำนวน (ราย)	42	20	62
ร้อยละ	27.10	27.03	27.07
อายุ 41-50 ปี			
จำนวน (ราย)	49	25	74
ร้อยละ	31.61	33.78	32.32
อายุ 51-60 ปี			
จำนวน (ราย)	27	7	34
ร้อยละ	17.42	9.46	14.85
อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป			
จำนวน (ราย)	3	1	4
ร้อยละ	1.94	1.35	1.75
รวม	155	74	228
ร้อยละ	100.00	100.00	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	41.39	39.04	40.63

ที่มา : จากการสำรวจ

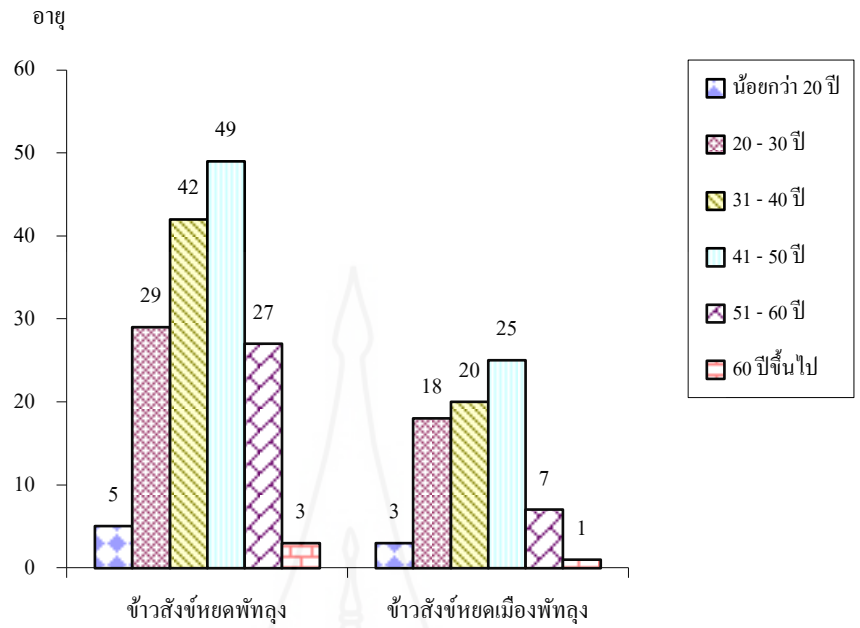

ภาพที่ 4.2 จำนวนหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

1.4 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.00 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.58 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.42 และไม่มีการศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.59 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.68 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.57 และมีการศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.16 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ตามกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
ประถมศึกษาปีที่ 1-6			
จำนวน (ราย)	93	33	126
ร้อยละ	60.00	44.59	55.02
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3			
จำนวน (ราย)	35	19	54
ร้อยละ	22.58	25.68	23.58
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6			
จำนวน (ราย)	27	13	40
ร้อยละ	17.42	17.57	17.47
ปริญญาตรีขึ้นไป			
จำนวน (ราย)	0	9	9
ร้อยละ	0	12.16	3.93
รวม			
จำนวน (ราย)	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

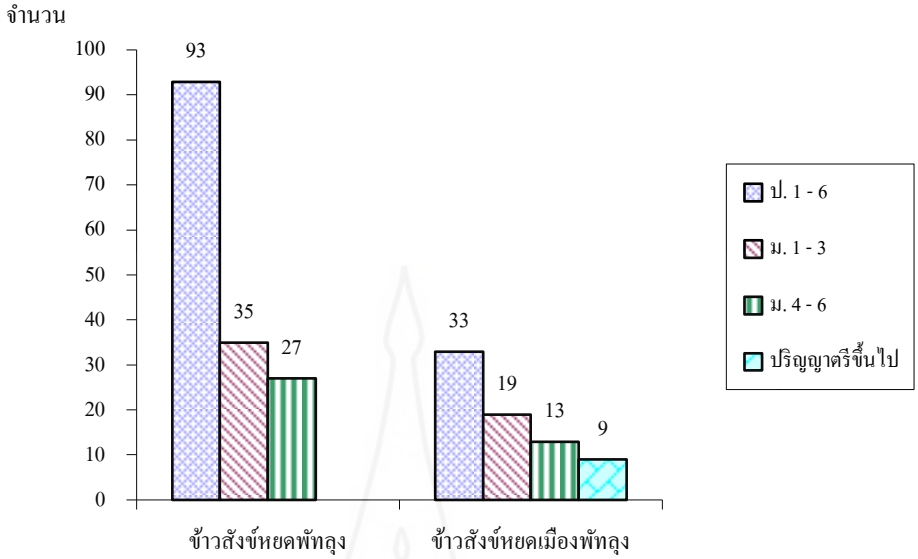

ภาพที่ 4.3 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

1.5 การใช้แรงงานในครัวเรือนสำหรับผลิตข้าวสังข์หยด

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดในพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัว แต่ในบางกิจกรรมของการผลิตก็มีการจ้างแรงงานบ้างเฉลี่ยกิจกรรมละ 2 คน ทำงานร่วมกับเกษตรกรที่ปลูกข้าว เช่น การเตรียมดิน การกำจัดวัชพืช และการเก็บเกี่ยว เป็นต้น จำนวนขนาดที่ดินที่มีการถือครองมีผลต่อจำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำนาข้าว นั่นคือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีขนาดที่ดิน 1-5 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2, 1 และ 3 คน เป็นจำนวน 31, 27 และ 4 ครัวเรือน ตามลำดับ ขนาดที่ดิน 6-10 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2, 3 และ 1 คน เป็นจำนวน 48, 18 และ 10 ครัวเรือน ตามลำดับ ขนาดที่ดิน 11-15 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2 และ 3 คน เป็นจำนวน 7 และ 3 ครัวเรือน ตามลำดับ และขนาดที่ดิน 16-20 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2, 1 และ 3 คน เป็นจำนวน 88, 37 และ 30 ครัวเรือน ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ที่มีขนาดที่ดิน 1-5 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2 และ 1 คน เป็นจำนวน 11 และ 2 ครัวเรือน ตามลำดับ ขนาดที่ดิน 6-10 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2, 3 และ 1 คน เป็นจำนวน 11, 8 และ 4 ครัวเรือน ตามลำดับ ขนาดที่ดิน 11-15 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2,3 และ 1 คน เป็นจำนวน 15, 13 และ 2 ครัวเรือน ตามลำดับ และขนาดที่ดิน 16–20 ไร่ ใช้แรงงานในการปลูกข้าวคือ 2 และ 3 คน เท่ากันคือ 4 ครัวเรือน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.6 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

ขนาดที่ดิน (ไร่)	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	จำนวนแรงงานที่ใช้ปลูกข้าว					
			1		2		3	
			ครัวเรือน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ
1 – 5	62	40.00	27	17.42	31	20.00	4	2.58
6 – 10	76	49.03	10	6.45	48	30.97	18	11.61
11 – 15	10	6.45	-	-	7	4.52	3	1.94
16 - 20	7	4.52	-	-	2	1.29	5	3.23
รวม	155	100.00	37	23.87	88	56.78	30	19.35

ที่มา : จากการสำรวจ

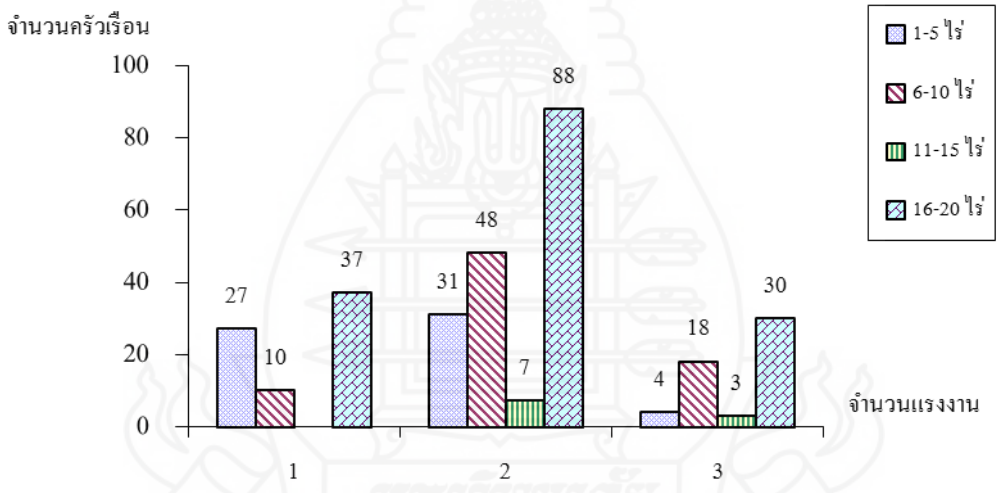

ภาพที่ 4.4 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

ตารางที่ 4.7 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ขนาดที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	จำนวนแรงงานที่ใช้ปลูกข้าว					
			1		2		3	
			ครัวเรือน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ
1 – 5	13	17.57	2	2.70	11	14.86	-	-
6 – 10	23	31.08	4	5.41	11	14.86	8	10.81
11 – 15	30	40.54	2	2.70	15	20.27	13	17.51
16 - 20	8	10.81	-	-	4	5.41	4	5.41
รวม	74	100.00	8	10.81	41	55.40	25	33.79

ที่มา : จากการสำรวจ

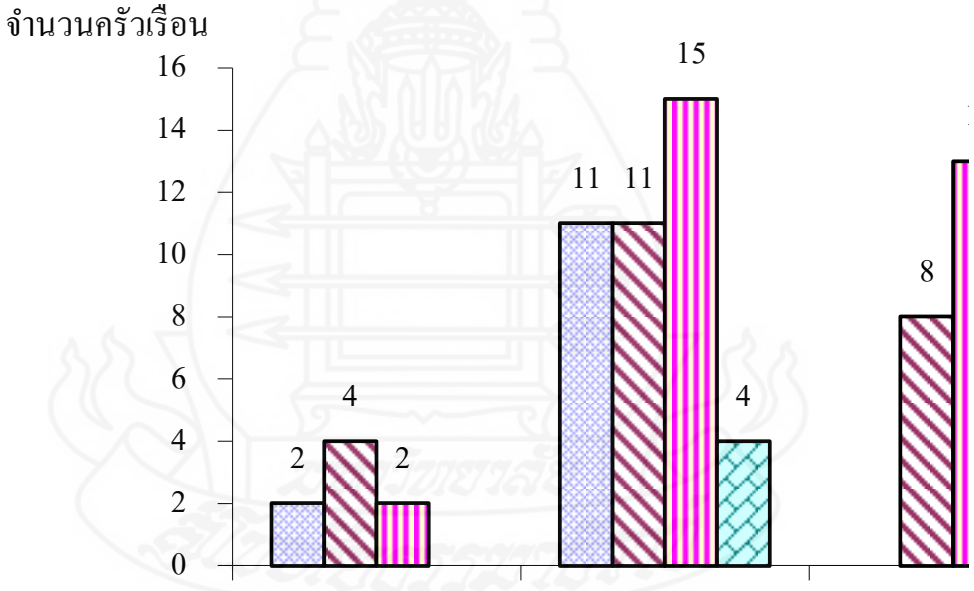

ภาพที่ 4.5 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินและแรงงานของการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

1.6 ลักษณะการถือครองที่ดิน

จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดมีขนาดการถือครองพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.42 ไร่ โดยเป็นที่ดินของตนเอง 7.12 ไร่ เช่า 1.30 ไร่ เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีเนื้อที่ถือครองรวม 7.86 ไร่ โดยมีที่ดินเป็นของตนเอง 5.74 ไร่ เป็นที่ดินเช่า 2.12 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองมีทั้งหมด

ร้อยละ 72.90 เกษตรกรที่เช่าที่ดินทั้งหมดมีร้อยละ 27.10 เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีเนื้อที่ถือครองรวม 9.58 ไร่ โดยเป็นที่ดินที่เป็นของตนเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีที่ดินเป็นของตนเองน้อยกว่ากลุ่มที่ปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ลักษณะพื้นที่ถือครองในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงกับข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

หน่วย : ไร่/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่/ครัวเรือน)			
เนื้อที่ถือครองรวม	7.86	9.58	8.42
ของตนเอง	5.74	9.58	7.12
เช่า	2.12	0	1.30
ลักษณะการถือครอง (ร้อยละ)			
เป็นของตนเองทั้งหมด			
จำนวน	113	74	187
ร้อยละ	72.90	100.00	81.66
เช่าทั้งหมด			
จำนวน	42	0	42
ร้อยละ	27.10	0	18.36
เช่าบางส่วน			
จำนวน	0	0	0
ร้อยละ	0	0	0
รวม			
จำนวน	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

1.7 แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร

จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดร้อยละ 60.70 ไม่มีการกู้ยืมเงินมาใช้ในการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยด และร้อยละ 39.30 มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการผลิตข้าวสังข์หยด โดยเกษตรกรผู้กู้ยืมเงินส่วนใหญ่ร้อยละ 75.56 กู้จาก ธ.ก.ส และกู้จากนายทุน/พ่อค้า ญาติพี่น้องร้อยละ 18.89 และ 5.55 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยด พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ร้อยละ 74.14 มีการกู้ยืมจาก ธ.ก.ส และจากนายทุน/พ่อค้า ร้อยละ 18.97 และจากญาติพี่น้องร้อยละ 6.89 ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีการกู้ยืมจาก ธ.ก.ส ร้อยละ 78.13 และจากนายทุน/พ่อค้า และญาติพี่น้องร้อยละ 3.12 และ 18.75 ของเกษตรกรที่มีการกู้ยืม (ตารางที่ 4.9)

จากข้อมูลดังกล่าวกลุ่มเกษตรกรมีการกู้ยืมเพื่อการลงทุนที่ใกล้เคียงกัน โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีการกู้ยืมเพื่อการลงทุนที่สูงกว่ากลุ่มผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง อาจเนื่องจากเพราะได้รับการสนับสนุนและการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ โดยแหล่งที่เกษตรกรกู้ยืมมากที่สุด คือ ธ.ก.ส

ตารางที่ 4.9 จำนวนเกษตรกรที่กู้และไม่กู้ยืมเงินกับแหล่งเงินกู้ของเกษตรกร ที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

หน่วย : คน/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
เกษตรกรที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน			
จำนวน	97	42	139
ร้อยละ	62.58	56.76	60.70
เกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงิน			
จำนวน	58	32	90
ร้อยละ	37.42	43.24	39.30
แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร (ร้อยละของเกษตรกรที่กู้ยืม)			
ธ.ก.ส			
จำนวน	43	25	68
ร้อยละ	74.14	78.13	75.56

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

หน่วย : คน/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
นายทุน/พ่อค้า			
จำนวน	11	1	17
ร้อยละ	18.97	3.12	18.89
ญาติพี่น้อง			
จำนวน	4	6	5
ร้อยละ	6.89	18.75	5.55

ที่มา : จากการสำรวจ

1.8 อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตข้าวสังข์หยด

จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดมีอุปกรณ์เป็นของตนเองรายละ 1 ชิ้นที่ใช้ในการเกษตร ดังนี้ มีจอบเป็นของตนเองทุกราย มีเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำร้อยละ 77.23 มีรถเข็นร้อยละ 56.78 และเครื่องพ่นยา ร้อยละ 13.97

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีการใช้อุปกรณ์ทางการเกษตร คือ มีจอบในทุกราย มีเครื่องสูบน้ำร้อยละ 87.74 มีรถเข็นร้อยละ 56.13 และเครื่องพ่นยา ร้อยละ 21.94 กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีการใช้อุปกรณ์ทางการเกษตร คือ มีจอบในทุกรายเช่นกัน มีเครื่องสูบน้ำร้อยละ 83.78 และมีรถเข็นร้อยละ 58.11 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 อุปกรณ์ในการเกษตรจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
จอบ			
จำนวน	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
เครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ			
จำนวน	136	62	178
ร้อยละ	87.74	83.78	77.23
รถเข็น			
จำนวน	87	43	130
ร้อยละ	56.13	58.11	56.78
เครื่องพ่นยา			
จำนวน	34	0	32
ร้อยละ	21.91	0	13.97

ที่มา : จากการสำรวจ

1.9 มูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตร

จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดมีมูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4,715.19 บาท โดยจำแนกเป็นมูลค่าจอบ 210.08 บาท มูลค่าเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 3,383.36 บาท มูลค่ารถเข็น 540.09 บาท และมูลค่าเครื่องพ่นยา 581.66 บาท

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีมูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4,720.76 บาท โดยจำแนกเป็น มูลค่าจอบ 211.03 บาท มูลค่าเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 3,152.25 บาท มูลค่ารถเข็น 498.12 บาท และมูลค่าเครื่องพ่นยา 859.36 บาท กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีมูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4,703.55 บาท โดยจำแนกเป็น มูลค่าจอบ 208.11 บาท มูลค่าเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 3,867.43 บาท และมูลค่ารถเข็น 628.01 บาท (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 มูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
จอบ	211.03	208.11	210.08
เครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ	3,152.26	3,867.43	3,383.36
รถเข็น	498.12	628.01	540.09
เครื่องพ่นยา	859.36	0	581.66
รวม	**4,720.76**	**4,703.55**	**4,715.19**

ที่มา : จากการสำรวจ

1.10 ค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สินทั้งหมดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

จากการสำรวจมูลค่าทรัพย์สินทางการเกษตรทั้งหมดของเกษตรกรนั้นได้คิดคำนวณค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งานจริงของเกษตรกร ซึ่งเป็นการคิดจำนวนปีขั้นต่ำ โดยคิดอัตราการใช้งานจริง เนื่องจากเกษตรกรใช้ทรัพย์สินในการทำนาแต่ละปีเพียง 6 เดือน และอีก 6 เดือนจะใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการประกอบอาชีพอย่างอื่น โดยกำหนดให้มูลค่าซากเป็นศูนย์ พบว่ากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สินเฉพาะในการทำนา 472.07 บาท โดยจำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาจอบ 21.10 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 315.23 บาท ค่าเสื่อมราคารถเข็น 49.81 บาท และค่าเสื่อมราคาเครื่องพ่นยา 85.94 บาท กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สิน 470.36 บาท โดยจำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาจอบ 20.81 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 385.74 บาท และค่าเสื่อมราคารถเข็น 62.80 บาท (ตารางที่ 4.12)

และเมื่อได้นำค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สินทั้งหมดมาคำนวณหาค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่ต่อปี เฉพาะที่ใช้ในการทำนา ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่ 60.06 บาท โดยจำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาจอบ 2.68 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 40.11 บาท ค่าเสื่อมราคารถเข็น 6.34 บาท และค่าเสื่อมราคาเครื่องพ่นยา 10.93 บาท กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่ 49.11 บาท โดยจำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาจอบ 2.17 บาท ค่าเสื่อมราคาเครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ 40.38 บาท และค่าเสื่อมราคารถเข็น 6.50 บาท (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.12 ค่าเสื่อมราคาต่อปีของทรัพย์สินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง
จอบ		
มูลค่าทรัพย์สิน	211.03	208.11
อายุการใช้งาน	5	5
ค่าเสื่อมราคาต่อปี	42.21	41.62
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	21.10	20.81
เครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ		
มูลค่าทรัพย์สิน	3,152.25	3,867.43
อายุการใช้งาน	5	5
ค่าเสื่อมราคาต่อปี	630.45	773.43
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	315.23	386.74
รถเข็น		
มูลค่าทรัพย์สิน	498.12	628.01
อายุการใช้งาน	5	5
ค่าเสื่อมราคาต่อปี	99.62	125.60
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	49.81	62.80
เครื่องพ่นยา		
มูลค่าทรัพย์สิน	859.36	0
อายุการใช้งาน	5	5
ค่าเสื่อมราคาต่อปี	171.87	0
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	85.94	0
รวมค่าเสื่อมราคาต่อปี	**944.15**	**940.71**
รวมค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	**472.07**	**470.36**

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.13 ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่เฉพาะที่ใช้ในการทำนาจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง
จอบ		
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	21.10	20.81
จำนวนที่นา	7.86	9.58
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่	2.68	2.17
เครื่องสูบน้ำ/ปั๊มน้ำ		
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	315.23	386.84
จำนวนที่นา	7.86	9.58
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่	40.11	40.38
รถเข็น		
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	49.81	62.80
จำนวนที่นา	7.86	9.68
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่	6.34	6.50
เครื่องพ่นยา		
ค่าเสื่อมราคาเฉพาะในการทำนา	85.94	0
จำนวนที่นา	7.86	9.58
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินต่อไร่	10.93	0
รวม	**60.06**	**49.11**

1.11 วิธีการปลูกข้าวสังข์หยด

จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีการปลูกข้าวแบบนาหว่านมากกว่านาดำ เนื่องจากสะดวกและรวดเร็วประหยัดเวลา โดยเกษตรกรใช้วิธีการปลูกข้าวแบบนาหว่านร้อยละ 92.57 และใช้วิธีแบบนาดำร้อยละ 7.43 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดทั่วไปจะปลูกข้าวแบบนาหว่าน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.61 แบบนาดำ 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.39 และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะปลูกข้าวแบบนาหว่าน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.59 แบบนาดำ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.41 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 วิธีการปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
วิธีการปลูกข้าวแบบนาหว่าน			
จำนวน	142	70	212
ร้อยละ	91.61	94.59	92.57
วิธีการปลูกข้าวแบบนาดำ			
จำนวน	13	4	17
ร้อยละ	8.39	5.41	7.43
รวม			
จำนวน	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

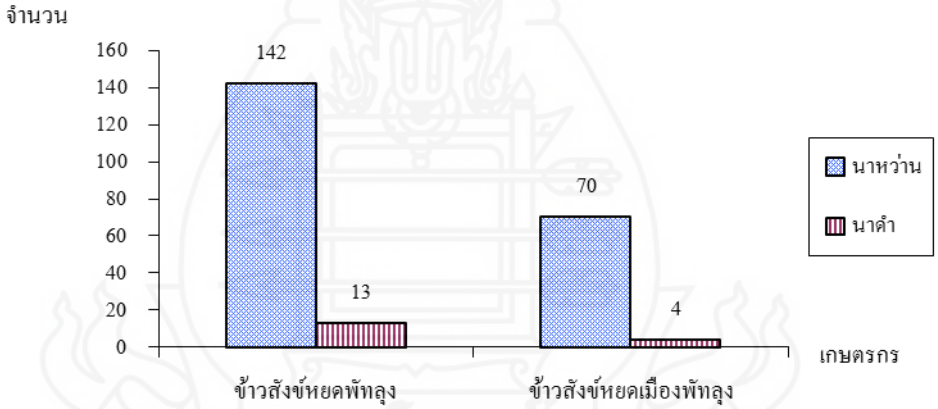

ภาพที่ 4.6 วิธีการปลูกข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยด

1.12 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลในการทำนา

จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐร้อยละ 53.28 ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐร้อยละ 46.72 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.97 ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐจำนวน 107 ราย

คิดเป็นร้อยละ 69.03 ส่วนเกษตรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล จำนวน 73 ราย ทั้งหมด ร้อยละ 100 (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ			
จำนวน	48	74	122
ร้อยละ	30.97	100.00	53.28
ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ			
จำนวน	107	0	107
ร้อยละ	69.03	0	46.72
รวม			
จำนวน	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

1.13 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐแก่ครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด จำแนกตามประเภทของการได้รับความช่วยเหลือ

จากการสำรวจถึงความช่วยเหลือจากรัฐบาลที่เกษตรกรได้รับของเกษตรกรทั้ง 122 ราย ที่ผลิตข้าวสังข์หยดจะมีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำร้อยละ 29.50 ให้ความรู้เรื่องมาตรฐานและข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ร้อยละ 7.38 ด้านการจัดจำหน่าย ร้อยละ 111.48 ได้รับแจกเมล็ดพันธุ์ หรือปุ๋ย ร้อยละ 12.30 และด้านเงินกู้ ร้อยละ 39.34 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงได้รับความช่วยเหลือความรู้เรื่องมาตรฐานและข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 2 ราย และในด้านเงินกู้ จำนวน 46 ราย นอกจากนั้นไม่ได้รับความช่วยเหลือ ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ได้รับความช่วยเหลือโดยมีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ จำนวน 36 ราย ด้านความรู้เรื่องมาตรฐานและข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 7 ราย ด้านการจัดจำหน่าย จำนวน 14 ราย ได้รับแจกเมล็ดพันธุ์ หรือปุ๋ย จำนวน 15 ราย ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของเงินกู้ จำนวน 2 ราย (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามประเภทของการได้รับความช่วยเหลือ

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ			
จำนวน	0	36	36
ร้อยละ	0	48.65	29.50
ความรู้เรื่องมาตรฐานและข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง			
จำนวน	2	7	9
ร้อยละ	4.17	9.46	7.38
ด้านการจัดจำหน่าย			
จำนวน	0	14	14
ร้อยละ	0	18.92	11.48
ได้รับแจกเมล็ดพันธุ์ หรือปุ๋ย			
จำนวน	0	15	15
ร้อยละ	0	20.27	12.30
ด้านเงินกู้			
จำนวน	46	2	48
ร้อยละ	95.83	2.70	39.34
รวม			
จำนวน	48	73	122
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

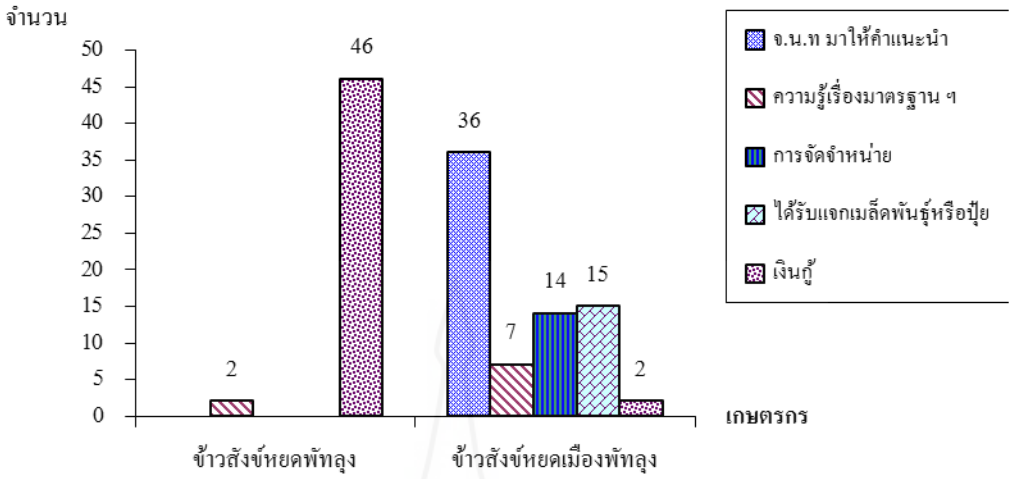

ภาพที่ 4.7 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐแก่เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

1.14 ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐบาลเพิ่มเติมของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

จากแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อมูลความต้องการช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานของรัฐของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดทั้งสองชนิดในด้านต่างๆ ต้องการความช่วยเหลือเรื่องการประกันราคาข้าว ร้อยละ 59.83 ด้านการตลาดและการจำหน่าย ร้อยละ 6.55 การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 11.79 และเรื่องเงินอุดหนุน / เงินช่วยเหลือ ร้อยละ 21.83 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงต้องการความช่วยเหลือเรื่องการประกันราคาข้าว จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.26 ความช่วยเหลือด้านด้านการตลาดและการจำหน่าย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.38 ด้านการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.84 ด้านเงินอุดหนุน / เงินช่วยเหลือ จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.52 ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐเพิ่มในด้านการประกันราคาข้าว จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.68 ด้านด้านการตลาดและการจำหน่าย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.70 ด้านการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.41 ด้านเงินอุดหนุน / เงินช่วยเหลือ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.21 (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐบาลเพิ่มเติมของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด

รายการ	ข้าวสังข์หยดพัทลุง	ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
การประกันราคาข้าว			
จำนวน	81	56	137
ร้อยละ	52.26	75.68	59.83
ด้านการตลาดและการจำหน่าย			
จำนวน	13	2	15
ร้อยละ	8.38	2.70	6.55
การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์			
จำนวน	23	4	27
ร้อยละ	14.84	5.41	11.79
เงินอุดหนุน / เงินช่วยเหลือ			
จำนวน	38	12	50
ร้อยละ	24.52	16.21	21.83
รวม			
จำนวน	155	74	229
ร้อยละ	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ในการคำนวณต้นทุนในการผลิตข้าวทั้ง 2 ชนิด ของเกษตรกรได้แบ่งต้นทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด และในการศึกษาต้นทุนของการผลิตข้าวทั้ง 2 ชนิดนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

1. ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว ค่าวัสดุปัจจัย ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรและค่าเสียโอกาสเงินทุน จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง พบว่า ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 4789.33 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,132.77 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,656.56 บาทต่อไร่ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่ง จากการศึกษาพบว่าค่าแรงงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวมเท่ากับ3,085.03 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นค่าแรงงานที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,913.27 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,171.76 บาทต่อไร่ โดยค่าแรงงานส่วนใหญ่เป็น ค่าถอนหญ้า ค่าเก็บเกี่ยว ค่าแรงเตรียมดิน ค่าใส่ปุ๋ย ค่าแรงขนย้าย ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช และค่าหว่านเมล็ด เท่ากับ 1,207.97, 631.55, 580.10, 212.51, 183.66, 143 และ 126.25บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ากระสอบ ค่าน้ำมันรถ ค่าปราบรัตรูพืช เท่ากับ 1,407.19 บาทต่อไร่ โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุปัจจัยที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,039.75 และ 367.44 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าวัสดุปัจจัยส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 721.13, 378.75, 105.27, 83.86, 60.12 และ58.06 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรเท่ากับ 179.75 บาทต่อไร่ และค่าเสียโอกาสเงินทุน 117.36 บาทต่อไร่

2. ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์คงทนและค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 1,144.90 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดเท่ากับ 580.22 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 564.68 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.18)

3. ต้นทุนการผลิตทั้งหมด คือ ต้นทุนผันแปรทั้งหมด รวมกับต้นทุนคงที่ทั้งหมด จากผลการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 5934.23 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมดที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,712.99 และ 2,221.24 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	**3132.77**	**1656.56**	**4789.33**
1. ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว	**1913.27**	**1171.76**	**3085.03**
1.1 ค่าแรงปลูก	681.1	25.25	706.35
เตรียมดิน	580.1	0	580.1
ปลูก/หว่านเมล็ด	101	25.25	126.25
1.2 ค่าแรงบำรุงดูแลรักษา	478.18	1,085.29	1,563.47
ฉีดยาปราบศัตรูพืช	104	39	143
ถอนหญ้า	219.63	988.34	1,207.97
ใส่ปุ๋ย	154.55	57.96	212.51
1.3 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	753.99	61.22	815.21
เก็บเกี่ยว	631.55	0	631.55
ขนย้าย	122.44	61.22	183.66
2. ค่าวัสดุปัจจัย	**1,039.75**	**367.44**	**1,407.19**
ค่าเมล็ดพันธุ์	353.69	367.44	721.13
ปุ๋ยเคมี	378.75	0	378.75
ปุ๋ยคอก	105.27	0	105.27
ค่ากระสอบ	60.12	0	60.12
ค่าน้ำมันรถ	58.06	0	58.06
ค่ายาปราบศัตรูพืช	83.86	0	83.86
3. ค่าอื่น ๆ	**179.75**	**117.36**	**297.11**
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตร	179.75	0	179.75
ค่าเสียโอกาสเงินทุน	0	117.36	117.36

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนคงที่ (บาทต่อไร่)	**580.22**	**564.68**	**1,144.90**
ค่าภาษีที่ดิน	2.4	0	2.4
ค่าใช้ที่ดิน/ค่าเช่าที่ดิน	577.82	494.86	1,072.68
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0	60.06	60.06
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์	0	9.76	9.76
รวมต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท/ไร่)	**3712.99**	**2221.24**	**5934.23**

ที่มา : จากการสำรวจเกษตรกรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ช่วง กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554

1) กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง

(1) ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว ค่าวัสดุปัจจัย ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรและค่าเสียโอกาสเงินทุน จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 4,847.67 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,207.63 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,640.04 บาทต่อไร่ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่ง จากการศึกษาพบว่าค่าแรงงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวมเท่ากับ3,069.36 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นค่าแรงงานที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,902.01 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,167.35 บาทต่อไร่ โดยค่าแรงงานส่วนใหญ่เป็น ค่าถอนหญ้า ค่าเก็บเกี่ยว ค่าแรงเตรียมดิน ค่าใส่ปุ๋ย ค่าแรงขนย้าย ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช และค่าหว่านเมล็ด เท่ากับ 1,215.5, 647, 579.38, 197.76, 178.22, 126.5, และ 125 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ากระสอบ ค่าน้ำมันรถ ค่าไฟฟ้า เท่ากับ 1,492.69 บาทต่อไร่ โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุปัจจัยที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,124.25 และ 368.44 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าวัสดุปัจจัยส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และ

ค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 716.11, 397.57, 176.97, 85.18, 59.29 และ 57.57 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรเท่ากับ 181.37 บาทต่อไร่ และค่าเสียโอกาสเงินทุน 104.25 บาทต่อไร่

(2) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์คงทนและค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 59.93 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2.4 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 592.53 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.19)

(3) ต้นทุนการผลิตทั้งหมด คือ ต้นทุนผันแปรทั้งหมด รวมกับต้นทุนคงที่ทั้งหมด จากผลการศึกษาการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 5,442.60 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมดที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,210.03 และ 2,232.57 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร
กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	**3,207.63**	**1,640.04**	**4,847.67**
1. ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว	**1,902.01**	**1,167.35**	**3069.36**
1.1 ค่าแรงปลูก	679.38	25	704.38
เตรียมดิน	579.38	0	579.38
ปลูก/หว่านเมล็ด	100	25	125
1.2 ค่าแรงบำรุงดูแลรักษา	456.82	1082.94	1,539.76
ฉีดยาปราบศัตรูพืช	92	34.5	126.5
ถอนหญ้า	221	994.5	1215.5
ใส่ปุ๋ย	143.82	53.94	197.76
1.3 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	765.81	59.41	825.22
เก็บเกี่ยว	647	0	647
ขนย้าย	118.81	59.41	178.22

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
2. ค่าวัสดุปัจจัย	**1,124.25**	**368.44**	**1,492.69**
ค่าเมล็ดพันธุ์	347.67	368.44	716.11
ปุ๋ยเคมี	397.57	0	397.57
ปุ๋ยคอก	176.97	0	176.97
ค่ากระสอบ	59.29	0	59.29
ค่าน้ำมันรถ	57.57	0	57.57
ค่ายาปราบศัตรูพืช	85.18	0	85.18
3. ค่าอื่น ๆ	**181.37**	**104.25**	**285.62**
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตร	181.37	0	181.37
ค่าเสียโอกาสเงินทุน	0	104.25	104.25
ต้นทุนคงที่ (บาทต่อไร่)	**2.4**	**592.53**	**594.93**
ค่าภาษีที่ดิน	2.4	0	2.4
ค่าใช้ที่ดิน/ค่าเช่าที่ดิน	0	516.55	516.55
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0	65.36	65.36
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์	0	10.62	10.62
รวมต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท/ไร่)	**3,210.03**	**2,232.57**	**5,442.60**

ที่มา : จากการสำรวจเกษตรกรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ช่วง กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554

2) กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดิน

(1) ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว ค่าวัสดุปัจจัย ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรและค่าเสียโอกาสเงินทุน จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เช่าที่ดิน พบว่า ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 4,874.97 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,209.99 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,664.98 บาทต่อไร่ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่ง จากการศึกษาพบว่าค่าแรงงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวมเท่ากับ 3,112.48 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นค่าแรงงานที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,923.42 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,189.06 บาทต่อไร่ โดยค่าแรงงานส่วนใหญ่เป็น ค่าถอนหญ้า ค่าเก็บเกี่ยว ค่าแรงเตรียมดิน ค่าใส่ปุ๋ย ค่าขนย้าย ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าหว่านเมล็ด เท่ากับ 1,208.79, 589.76, 581.9, 242.93, 186.54, 152.56 และ 150 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 1,482.82บาทต่อไร่ โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุปัจจัยที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,111.22 และ 371.60บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าวัสดุปัจจัยส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถเท่ากับ 750.4, 329, 202.02, 79.64, 61.68 และ 60.08 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรเท่ากับ 175.35 บาทต่อไร่ และค่าเสียโอกาสเงินทุน 104.32 บาทต่อไร่

(2) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์คงทนและค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เช่าที่ดิน พบว่า มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 576.79 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดเท่ากับ 521.45 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 55.34 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.20)

(3) ต้นทุนการผลิตทั้งหมด คือ ต้นทุนผันแปรทั้งหมด รวมกับต้นทุนคงที่ทั้งหมด จากผลการศึกษาการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เช่าที่ดิน พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 5,449.26 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมดที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,730.10 และ 1,719.16 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เช่าที่ดิน

หน่วย:บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	**3,208.65**	**1,663.82**	**4,872.47**
1. ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว	**1,923.42**	**1,189.06**	**3,112.48**
1.1 ค่าแรงปลูก	701.9	30	731.9
เตรียมดิน	581.9	0	581.9
ปลูก/หว่านเมล็ด	120	30	150
1.2 ค่าแรงบำรุงดูแลรักษา	507.4	1,096.88	1,604.28
ฉีดยาปราบศัตรูพืช	110.95	41.60625	152.55625
ถอนหญ้า	219.78	989.01	1,208.79
ใส่ปุ๋ย	176.67	66.26	242.93
1.3 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	714.12	62.18	776.3
เก็บเกี่ยว	589.76	0	589.76
ขนย้าย	124.36	62.18	186.54
2. ค่าวัสดุปัจจัย	**1,109.88**	**370.48**	**1,480.36**
ค่าเมล็ดพันธุ์	377.66	370.48	748.14
ปุ๋ยเคมี	328.32	0	328.32
ปุ๋ยคอก	202.52	0	202.52
ค่ากระสอบ	61.1	0	61.1
ค่าน้ำมันรถ	60.64	0	60.64
ค่ายาปราบศัตรูพืช	79.64	0	79.64
3. ค่าอื่น ๆ	**175.35**	**104.28**	**279.63**
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตร	175.35	0	175.35
ค่าเสียโอกาสเงินทุน	0	104.28	104.28

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

หน่วย:บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนคงที่ (บาทต่อไร่)	**521.45**	**55.34**	**576.79**
ค่าภาษีที่ดิน	2.4	0	2.4
ค่าใช้ที่ดิน/ค่าเช่าที่ดิน	519.05	0	519.05
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0	47.6	47.6
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์	0	7.74	7.74
รวมต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท/ไร่)	**3,730.10**	**1,719.16**	**5,449.26**

ที่มา : จากการสำรวจเกษตรกรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ช่วง กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554

2.1.2 กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง โดยมีที่ดินเป็นของตนเอง

1) ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว ค่าวัสดุปัจจัย ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรและค่าเสียโอกาสเงินทุน จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยเท่ากับ 4,139.64 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,942.68 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,196.96 บาทต่อไร่ มีรายละเอียด ดังนี้

ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่ง จากการศึกษาพบว่าค่าแรงงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวมเท่ากับ 2,938.08 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นค่าแรงงานที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,836.75 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,101.33 บาทต่อไร่ โดยค่าแรงงานส่วนใหญ่เป็น ค่าถอนหญ้า ค่าเก็บเกี่ยว ค่าแรงเตรียมดิน ค่าขนย้าย ค่าใส่ปุ๋ย ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าหว่านเมล็ด เท่ากับ 1,155.77, 626.62, 589.66, 173.07, 138.24, 128.67 และ 126.04 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ากระสอบ ค่าน้ำมันรถ ค่าไฟฟ้า เท่ากับ 915.16 บาทต่อไร่ โดยเป็นค่าวัสดุปัจจัยที่เป็นเงินสดทั้งหมด ค่าวัสดุปัจจัยส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และ ค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 315.92, 245.07, 154.21, 80.14, 60.22 และ 59.60 บาท

ต่อไร่ ตามลำดับ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตรเท่ากับ 190.77 บาทต่อไร่ และค่าเสียโอกาสเงินทุน 95.64 บาทต่อไร่

2) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์คงทนและค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ จากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 600.48 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดเท่ากับ 5 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 595.48 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.21)

3) ต้นทุนการผลิตทั้งหมด คือ ต้นทุนผันแปรทั้งหมด รวมกับต้นทุนคงที่ทั้งหมด จากผลการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน พบว่า มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 4,740.12 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมดที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,947.68 และ 1,792.44 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ต้นทุนการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
ต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	2,942.68	1,196.96	4,139.64
1. ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยว	1,836.75	1,101.33	2,938.08
1.1 ค่าแรงปลูก	690.49	25.21	715.7
เตรียมดิน	589.66	0	589.66
ปลูก/หว่านเมล็ด	100.83	25.21	126.04
1.2 ค่าแรงบำรุงดูแลรักษา	404.26	1,018.43	1,422.69
ฉีดยาปราบศัตรูพืช	93.58	35.09	128.67
ถอนหญ้า	210.14	945.63	1,155.77
ใส่ปุ๋ย	100.54	37.70	138.24
1.3 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	742	57.69	799.69
เก็บเกี่ยว	626.62	0	626.62
ขนย้าย	115.38	57.69	173.07

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	ต้นทุนการผลิต		
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
2. ค่าวัสดุปัจจัย	915.16	0.00	915.16
ค่าเมล็ดพันธุ์	245.07	0	245.07
ปุ๋ยเคมี	315.92	0	315.92
ปุ๋ยคอก	154.21	0	154.21
ค่ากระสอบ	60.22	0	60.22
ค่าน้ำมันรถ	59.60	0	59.6
ค่ายาปราบศัตรูพืช	80.14	0	80.14
3. ค่าอื่น ๆ	190.77	95.64	286.41
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตร	190.77	0	190.77
ค่าเสียโอกาสเงินทุน	0	95.64	95.64
ต้นทุนคงที่ (บาทต่อไร่)	5	595.48	600.48
ค่าภาษีที่ดิน	5	0	5
ค่าใช้ที่ดิน/ค่าเช่าที่ดิน	0	538.47	538.47
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0	49.11	49.11
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์	0	7.90	7.90
รวมต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท/ไร่)	2,947.68	1,792.44	4,740.12

ที่มา : จากการสำรวจเกษตรกรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ช่วง กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

2.2.1 กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

ปริมาณผลผลิตจากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 547.12 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้เท่ากับ 9.62 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้น เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง เท่ากับ 5,261.83 บาทต่อไร่ เมื่อหักต้นทุนทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง 4,789.99 บาทต่อไร่ หรือ 13.70 บาทต่อกิโลกรัม

แล้วเกษตรกรจะขาดทุนเท่ากับ672.40 บาทต่อไร่ สำหรับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 473 บาทต่อไร่ และรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 1,548.84 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ผลตอบแทนการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง
ปริมาณผลผลิต (กก. ต่อไร่)	547.12
ราคาผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.62
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,261.83
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4789.33
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	1,144.90
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5934.23
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อผลผลิต (บาทต่อ กก.)	13.70
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาทต่อไร่)	3712.99
รายได้/ขาดทุน (บาทต่อไร่)	-672.4
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	473
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)	1548.84

หมายเหตุ : ** เป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลดิบ

1) กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง

ปริมาณผลผลิตจากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 557.82 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้เท่ากับ 9.57 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้น เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดทั่วไป เท่ากับ 5,342.66 บาทต่อไร่ เมื่อหักต้นทุนทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง 5,442.60 บาทต่อไร่ หรือ 9.76 บาทต่อกิโลกรัม แล้วเกษตรกรจะขาดทุนเท่ากับ 99.94 บาทต่อไร่ สำหรับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรและรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 495 และ 2,136.63 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน

รายการ	ผลตอบแทนการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง
ปริมาณผลผลิต (กก. ต่อไร่)	557.82
ราคาผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.57
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,342.66**
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4,847.67
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	594.93
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,442.60
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.76
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาทต่อไร่)	3,210.03
รายได้/ขาดทุน (บาทต่อไร่)	-99.94
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	495
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)	2,132.63

หมายเหตุ : ** เป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลดิบ

2) กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดิน

ปริมาณผลผลิตจากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีที่เช่าที่ดิน เฉลี่ยเท่ากับ 518.31 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้เท่ากับ 9.75 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้น เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง เท่ากับ 5,044.34 บาทต่อไร่ เมื่อหักต้นทุนทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดทั่วไป 5,449.26 บาทต่อไร่ หรือ 10.51 บาทต่อกิโลกรัม แล้ว เกษตรกรจะขาดทุนเท่ากับ 404.92 บาทต่อไร่ สำหรับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรและรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 172 และ1,314.24 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เช่าที่ดิน

รายการ	ผลตอบแทนการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง
ปริมาณผลผลิต (กก. ต่อไร่)	518.31
ราคาผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.75
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,044.34**
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4,872.47
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	576.79
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,449.26
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อผลผลิต (บาทต่อ กก.)	10.51
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาทต่อไร่)	3,730.10
รายได้/ขาดทุน (บาทต่อไร่)	-404.92
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	172
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)	1,314.24

หมายเหตุ : ** เป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลดิบ

2.2.2 กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง โดยมีที่ดินเป็นของตนเอง

ปริมาณผลผลิตจากการศึกษาการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 646.89 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้เท่ากับ 15.31 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้น เกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง เท่ากับ 9,905.48 บาทต่อไร่ เมื่อหักต้นทุนทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง 4,740.12 บาทต่อไร่ หรือ 7.33 บาทต่อกิโลกรัม แล้วเกษตรกรจะได้รับกำไรเท่ากับ 5,165.36 บาทต่อไร่ สำหรับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรและรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 5,765.84 และ 6,957.80 บาทต่อไร่ บาทต่อไร่ (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25 ผลตอบแทนของการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร กรณีที่เป็นเจ้าของที่ดิน

รายการ	ผลตอบแทนการปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง
ปริมาณผลผลิต (กก. ต่อไร่)	646.89
ราคาผลผลิต (บาทต่อ กก.)	15.31
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	9,905.48**
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4,139.64
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	600.48
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4,740.12
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อผลผลิต (บาทต่อ กก.)	7.33
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาทต่อไร่)	2947.68
รายได้/ขาดทุน (บาทต่อไร่)	5,165.36
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	5,765.84
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)	6,957.80

หมายเหตุ : ** เป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลดิบ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิต ปริมาณการผลิต ราคาขาย รายได้เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

จากการวิเคราะห์ต้นทุน รายได้ และกำไรจากการผลิตข้าวสังข์หยดได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กับกลุ่มเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง โดยมีที่ดินเป็นของตนเอง พบว่า ปริมาณผลผลิตของกลุ่มที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีผลผลิตเฉลี่ย 646.89 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งมีจำนวนสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีปริมาณผลิตเฉลี่ย 547.12 กิโลกรัมต่อไร่ โดยที่เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีปริมาณผลิตเฉลี่ย 557.82 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งมีจำนวนสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 518.31 กิโลกรัมต่อไร่

สำหรับราคาขายผลผลิตข้าวสังข์หยด ในกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงคือราคากิโลกรัมละ 15.31

บาท และ 9.62 บาท โดยที่เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเองสามารถขายได้ในราคา 9.57 บาท และเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงสามารถขายได้ในราคา 9.75 บาท ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงสามารถขายผลผลิตได้สูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดทั่วไปเพราะ ราคาที่เกษตรกรได้รับเป็นราคาประกันของทางภาครัฐได้ทำข้อตกลงไว้กับเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนปลูกข้าว

ในด้านต้นทุนทั้งหมดจากการปลูกข้าวสังข์หยด พบว่า ต้นทุนทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อฤดูกาลของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะมีต้นทุนทั้งหมด 4,740.12 บาทต่อไร่ ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนทั้งหมด 5,190.2 บาทต่อไร่ โดยที่เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีต้นทุนทั้งหมด 5,445.2 บาทต่อไร่ และเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนทั้งหมด 5,451.86 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต พบว่า เกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนเฉลี่ย 10.52 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีต้นทุนเฉลี่ย 9.76 บาทต่อกิโลกรัม และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 7.33 บาทต่อกิโลกรัม

เมื่อนำรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดแล้วจะได้ผลตอบแทนจากการผลิตข้าวสังข์หยด จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะได้ผลตอบแทนเป็นรายได้สูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง คือเท่ากับ 5,165.36 และ 71.63 บาทต่อไร่ เมื่อพิจารณาแยกเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงพบว่าขาดทุน เท่ากับ 99.94 และ 404.92 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ส่วนต้นทุนผันแปรจากการผลิตข้าวสังข์หยด ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรงในการเตรียมดิน ถึงเก็บเกี่ยว ค่าวัสดุปัจจัย ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์เกษตร และค่าเสียโอกาสเงินทุน จากการศึกษาพบว่าต้นทุนผันแปรทั้งหมดของเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีจำนวนสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง เท่ากับ 4,872.47, 4,847.67 และ 4,139.64 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อนำรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนผันแปรทั้งหมดจะมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร ของกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีรายได้สูงกว่าเกษตรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเองและเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง เท่ากับ 5,765.84, 495 และ 172 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ส่วนต้นทุนที่เป็นเงินสด คือ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดทั้งหมดรวมกับต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดทั้งหมด จากการศึกษา พบว่า ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อฤดูกาลของเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงเท่ากับ 3,730.10 บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่มีที่ดินเป็นของตนเองและกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง เท่ากับ 3,210.03 และ 2,947.68 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

เมื่อนำรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดหักด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมดแล้วจะได้กำไรสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด จากการศึกษาพบว่า รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะมีรายได้สูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ที่มีที่ดินเป็นของตนเองและเกษตรกรที่เช่าที่ดินในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง เท่ากับ 6,957.80, 2,132.63 และ 1,314.24 บาทต่อไร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรจากการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเฉลี่ยต่อไร่

รายการ	เกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง		เกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง
	เจ้าของที่ดิน	เช่าที่ดิน	
ปริมาณผลผลิต (กก. ต่อไร่)	557.82	518.31	646.89
ราคาผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.57	9.75	15.31
รายได้ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,342.66	5,044.34	9,905.48
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (บาทต่อไร่)	4,847.67	4,872.47	4,139.64
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (บาทต่อไร่)	594.93	576.79	600.48
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาทต่อไร่)	5,442.60	5,449.26	4,740.12
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อผลผลิต (บาทต่อ กก.)	9.76	10.61	7.33
ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด (บาทต่อไร่)	3,210.03	3,730.10	2947.68
รายได้/ขาดทุน (บาทต่อไร่)	-99.94	-404.92	5,165.36
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	495	172	5,765.84
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด (บาทต่อไร่)	2,132.63	1,314.24	6,957.80

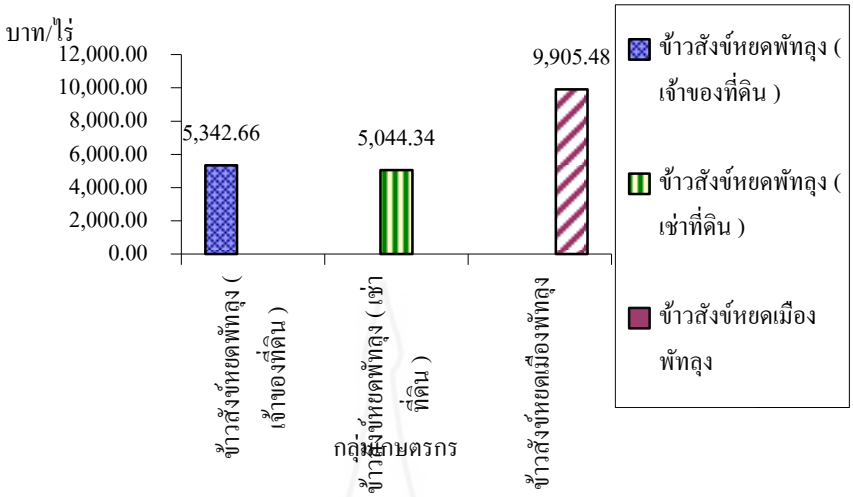

ภาพที่ 4.8 รายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อไร่จำแนกตามกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง

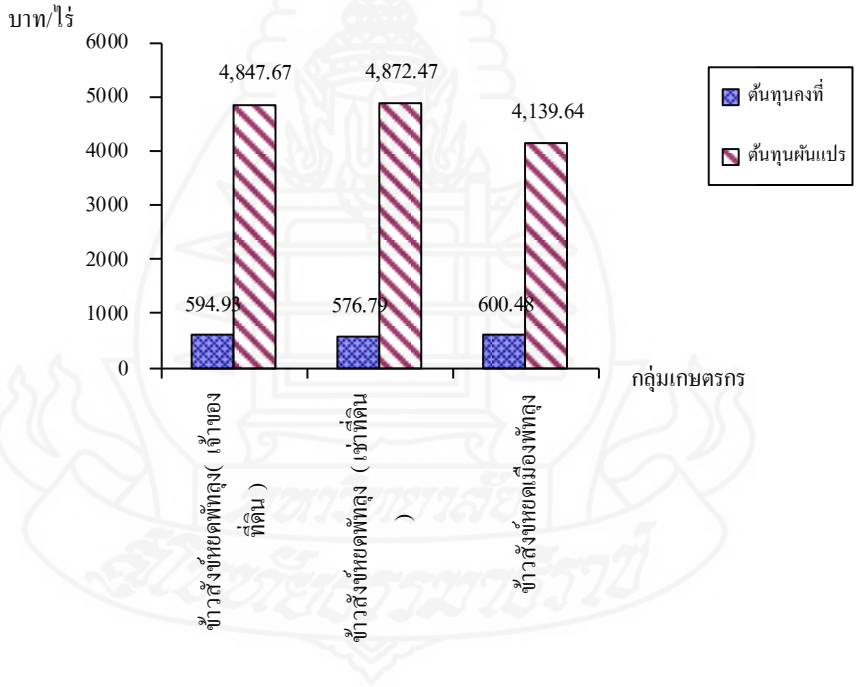

ภาพที่ 4.9 ต้นทุนจากการผลิตข้าวสังข์หยดเฉลี่ยต่อไร่จำแนกตามกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง โดยทำการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง พบว่า

3.1 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ค่าทดสอบ t ที่คำนวณได้ของต้นทุนเฉลี่ย คือ 2.4339 เมื่อเปรียบเทียบค่าทดสอบ t จากตารางการแจกแจงแบบ t ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ค่า 1.960 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าทดสอบ t ที่คำนวณได้ แสดงว่าค่าที่คำนวณได้อยู่ในบริเวณวิกฤติก็จะปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 ว่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงน้อยกว่าหรือเท่ากับต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

3.2 ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

ค่าทดสอบ t ที่คำนวณได้ของผลตอบแทนเฉลี่ย คือ 0.19 1141555 เมื่อเปรียบเทียบค่าทดสอบ t จากตารางการแจกแจงแบบ t ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ค่า 1.960 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าทดสอบ t ที่คำนวณได้ แสดงว่าอยู่นอกบริเวณวิกฤติ จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 ว่าผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมากกว่าหรือเท่ากับผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

จากการสำรวจพบว่า ปัญหาที่พบในการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรส่วนใหญ่ จำนวน 152 ราย มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม เกษตรกรจำนวน 133 ราย มีปัญหาในเรื่องของขาดแคลนแรงงาน เกษตรกรจำนวน 82 ราย มีปัญหาในเรื่องราค่าผลผลิตไม่แน่นอน และเกษตรกรจำนวน 78 ราย มีปัญหาในเรื่องของปุ๋ย/สารเคมีราคาแพง

เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่มีที่ดินเป็นของตนเองในการปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรจำนวน 72 ราย มีปัญหาในเรื่องน้ำท่วม เกษตรกรจำนวน 63 รายมีปัญหาในเรื่องขาดแคลนแรงงาน เกษตรกรจำนวน 42 ราย มีปัญหาในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง

สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่เช่าที่ดินในการปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรจำนวน 35 มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม เกษตรกร จำนวน 33 รายมีปัญหาในเรื่องค่าเช่าที่ดินราคาสูง และเกษตรกรจำนวน 31 ราย มีปัญหาการถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ

ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง พบว่า เกษตรกรจำนวน 45 ราย มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม เกษตรกรจำนวน 44 รายมีปัญหาในเรื่องขาดแคลนแรงงาน และเกษตรกรจำนวน 33 ราย มีปัญหาราคาผลผลิตไม่แน่นอน (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 จำนวนเกษตรกรจำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

รายการ	เกษตรกรปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง			เกษตรกรปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
	ที่ดินตนเอง	เช่าที่ดิน	รวม		
ค่าเช่าที่ดินราคาสูง					
จำนวน (ราย)	14	33	47	0	47
ร้อยละ	1.61	3.79	5.40	0.00	5.40
เมล็ดพันธุ์ราคาแพง					
จำนวน (ราย)	42	17	59	0	59
ร้อยละ	4.82	1.95	6.77	0.00	6.77
ปุ๋ย/สารเคมีราคาแพง					
จำนวน (ราย)	29	22	51	27	78
ร้อยละ	3.33	2.53	5.86	3.10	8.96
ขาดแคลนแรงงาน					
จำนวน (ราย)	63	26	89	44	133
ร้อยละ	7.23	2.99	10.22	5.05	15.27
ขาดแคลนเงินทุน					
จำนวน (ราย)	33	19	52	24	76
ร้อยละ	3.79	2.18	5.97	2.76	8.73
ฝนแล้ง					
จำนวน (ราย)	9	6	15	4	19
ร้อยละ	1.03	0.69	1.72	0.46	2.18
น้ำท่วม					
จำนวน (ราย)	72	35	107	45	152
ร้อยละ	8.27	4.02	12.28	5.17	17.45

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

รายการ	เกษตรกรปลูกข้าวสังข์หยดพัทลุง			เกษตรกรปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	รวม
	ที่ดินตนเอง	เช่าที่ดิน	รวม		
โรค-แมลงศัตรูพืชระบาด					
จำนวน (ราย)	42	15	57	6	63
ร้อยละ	4.82	1.72	33.34	0.69	7.23
ราคาผลผลิตไม่แน่นอน					
จำนวน (ราย)	29	20	49	33	82
ร้อยละ	3.33	2.30	5.63	3.79	9.41
ถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ					
จำนวน (ราย)	17	31	48	8	56
ร้อยละ	1.95	3.56	5.51	0.92	6.43
ขาดข้อมูลด้านการตลาด					
จำนวน (ราย)	31	18	49	6	55
ร้อยละ	3.56	2.07	5.63	0.69	6.31
ไม่มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน					
จำนวน (ราย)	27	15	42	9	51
ร้อยละ	3.10	1.72	4.82	1.03	5.86
รวม	408	257	665	206	871
ร้อยละ	46.84	29.51	76.35	23.65	100.00

บทที่ 5
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตข้าวสังข์หยด ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวสังข์หยดใน 1 รอบการผลิต และปัญหาในการผลิตข้าวสังข์หยด ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสอบถามเกษตรกรตัวอย่างในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลโตนดด้วน ตำบลป่นแต และ ตำบลมะกอกเหนือ จำนวน 229 ราย ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง วิธีการสุ่มใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนตัวอย่างทั้งหมดประกอบด้วยเกษตรกร 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง จำนวน 155 ราย และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 74 ราย ซึ่งทำการเพาะปลูกข้าวสังข์หยดในปีการเพาะปลูก 2553/54 ในช่วงเดือนสิงหาคม 2553 – กุมภาพันธ์ 2554

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้รายได้จากการปลูกข้าวสังข์หยดได้มาจากการนำปริมาณผลผลิตคูณด้วยราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ใน 1 รอบการผลิต ต้นทุนประกอบด้วยต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรทั้งที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 ข้อมูลทั่วไป เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดทั้งหมด พบว่ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.11 คน โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.14 คน มากกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ซึ่งมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.88 คน

อายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยด พบว่าเฉลี่ยอยู่ที่ 42.12 ปี โดยอายุของหัวหน้าครัวเรือนของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีอายุเฉลี่ย 41.39 ปี และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีอายุเฉลี่ย 39.04 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง มีร้อยละ 60.00 และ 44.59 ตามลำดับ

จำนวนครัวเรือนจำแนกตามขนาดที่ดินของการผลิตผลิตข้าวสังข์หยด พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ส่วนใหญ่จำนวน 76 ครัวเรือน มีขนาดที่ดิน 6–10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.03 และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงส่วนใหญ่จำนวน 30 ครัวเรือน มีขนาดที่ดิน 11–15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.54 โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีเนื้อที่ถือครองในการปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือน 9.58 ไร่ เป็นที่ดินของตนเองทั้งหมด ส่วนเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง มีเนื้อที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนรวม 7.86 ไร่ โดยมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 5.74 ไร่ เป็นที่ดินเช่าเฉลี่ย 2.12

ภาวะหนี้สิน เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดร้อยละ 60.70 ไม่มีการกู้ยืมเงินมาใช้ในการลงทุน ร้อยละ 39.30 มีการกู้ยืม โดยเกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธ.ก.ส เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง ร้อยละ 37.42 มีการกู้ยืม และส่วนใหญ่ร้อยละ74.14 มีการกู้ยืมจาก ธ.ก.ส เกษตรกรที่ปลูกข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ร้อยละ 43.24 มีการกู้ยืม ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.13 มีการกู้ยืมจาก ธ.ก.ส

ปริมาณผลผลิต ในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 547.12 กิโลกรัมต่อไร่ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้างสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเองมีผลผลิตเฉลี่ย 557.82 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตข้าวสังข์หยดสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีผลผลิตเฉลี่ย 518.31 กิโลกรัมต่อไร่ ในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 646.89 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งมีปริมาณผลผลิตข้าวสังข์หยดค่อนข้างสูง มีผลมาจากการที่ปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตข้าวตามระบบจัดการคุณภาพของสำนักงานเกษตรจังหวัด

ราคาขายผลผลิต เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงสามารถขายผลผลิตได้ราคาเฉลี่ยกิโลกรัม 9.62 บาท เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดิน สามารถขายผลผลิตได้ราคา 9.57 และ 9.75 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงสามารถขายผลผลิตได้ราคาที่สูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตข้าวตามระบบจัดการคุณภาพทำให้สามารถขายผลผลิตได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 15.31 บาท

รายได้จากการผลิตทั้งหมด ได้จากการนำผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้คูณกับราคาผลผลิต โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงจะมีรายได้ทั้งหมด 5,261.83 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงกรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดเท่ากับ 5,342.66 และ 5,044.34 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะมีรายได้ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ รายได้จากการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเท่ากับ 9,905.48 บาทต่อไร่

ต้นทุนผันแปรทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนผันแปรเท่ากับ 4,789.33 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงกรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีต้นทุนผันแปรเท่ากับ 4,847.67 และ 4,872.47 บาทต่อไร่ตามลำดับ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีต้นทุนผันแปรเท่ากับ 4,139.64 บาทต่อไร่

ต้นทุนผันแปรของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินจะมีต้นทุนผันแปรสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ คือ ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่งเท่ากับ 3,112.48 บาทต่อไร่ ค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 1,482.82 บาทต่อไร่ ส่วนต้นทุนผันแปรของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยมีที่ดินเป็นของตนเองมีต้นทุนผันแปรคือ ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่งเท่ากับ 3,069.36 บาทต่อไร่ ค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 1,492.69 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์เมืองหยดพัทลุง จะมีต้นทุนผันแปร คือ ค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าหว่านเมล็ด ค่าฉีดยาปราบศัตรูพืช ค่าถอนหญ้า ค่าใส่ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว และค่าขนส่ง2,938.08 8 บาทต่อไร่ ค่าวัสดุปัจจัยประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่ากระสอบ และค่าน้ำมันรถ เท่ากับ 915.16 บาทต่อไร่

ต้นทุนคงที่ทั้งหมดจากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 1,144.90 บาทต่อไร่ ซึ่งประกอบด้วย ค่าภาษีที่ดิน ค่าใช้ที่ดิน/ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงโดยเช่าที่ดินมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 594.93 และ 576.79 บาทต่อไร่ ตามลำดับ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยเท่ากับ 600.48 บาทต่อไร่

ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด คือต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดทั้งหมดรวมกับต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดทั้งหมด ในการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,712.99 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีต้นทุนคงที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,210.03 และ 3,730.10 บาทต่อไร่ ตามลำดับ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีต้นทุนคงที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,947.68 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมี

ต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสดสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น เนื่องจากมีต้นทุนที่เป็นค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวที่เป็นเงินสดสูงกว่ากลุ่มอื่น

ต้นทุนการผลิตทั้งหมด คือต้นทุนผันแปรทั้งหมดรวมกับต้นทุนคงที่ทั้งหมดในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนการผลิตทั้งหมด 5,934.23 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงโดยเช่าที่ดินมีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 5,442.60 และ 5,449.26 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 4,740.12 บาทต่อไร่

ในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงจะขาดทุนเท่ากับ 672.40 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินขาดทุนเท่ากับ 99.94 และ 404.92 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีรายได้เท่ากับ 5,165.36 บาทต่อไร่ ซึ่งเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีกำไรสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่า และสามารถขายผลผลิตได้ในราคาประกัน ซึ่งสูงกว่าราคาทั่วไปจึงทำให้มีรายได้สูงกว่าส่งผลให้มีกำไรสูงกว่าด้วย

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรทั้งหมด จากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรเท่ากับ 473 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรเท่ากับ 495 และ 172 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรเท่ากับ 5,765.84 บาทต่อไร่

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด จากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,548.84 บาทต่อไร่ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง กรณีมีที่ดินเป็นของตนเอง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง โดยเช่าที่ดินมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,132.63 และ 1,314.24 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 6,957.80 บาทต่อไร่

ปัญหาในการผลิตข้าวสังข์หยด เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม เกษตรกรจำนวน 133 ราย มีปัญหาในเรื่องของขาดแคลนแรงงาน เกษตรกรจำนวน 82 ราย มีปัญหาในเรื่องราค่าผลผลิตไม่แน่นอน และเกษตรกรจำนวน 78 ราย มีปัญหาในเรื่องของปุ๋ย/สารเคมีราคาแพง สำหรับเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่มีที่ดินเป็นของตนเองในการปลูกข้าว จำนวน 72 ราย มีปัญหาในเรื่องน้ำท่วม จำนวน 63 รายมีปัญหาในเรื่องขาดแคลนแรงงาน จำนวน 42 ราย มีปัญหาในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่เช่าที่ดินในการปลูกข้าว

จำนวน 35 มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม จำนวน 33 รายมีปัญหาในเรื่องค่าเช่าที่ดินราคาสูง และจำนวน 31 ราย มีปัญหาการถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง จำนวน 45 ราย มีปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม จำนวน 44 รายมีปัญหาในเรื่องขาดแคลนแรงงาน และจำนวน 33 ราย มีปัญหาราคาผลผลิตไม่แน่นอน

1.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุน ผลตอบแทนในการผลิต ต้นทุนการผลิต ปริมาณผลผลิต ราคาขายผลผลิต กำไร รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร และรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุง และเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ทดสอบโดยใช้ค่าทดสอบ t-test จาก Excel ซึ่งได้ผลดังนี้

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงน้อยกว่าต้นทุนในการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และสำหรับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ การผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงได้รับผลตอบแทนมากกว่าการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

จากข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ต้นทุนของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงสูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเล็กน้อย และผลตอบแทนของเกษตรกรที่ผลิตสังข์หยดพัทลุงน้อยกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับเกษตรกรที่เข้าใจว่าต้นทุนและปัญหาในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะมีมากกว่าการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและผลตอบแทนของข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงจะน้อยกว่าข้าวสังข์หยดพัทลุง

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงสูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง และผลตอบแทนในการลงทุนผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงได้รับผลตอบแทนทางการเงินในการผลิตข้าวสังข์หยดสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ผลิตสังข์หยดพัทลุง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเทอดศักดิ์ รัญจวน (2552) วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปของเกษตรกร อำเภอแม่ลาน

จังหวัดปัตตานี ปีการเพาะปลูก 2550/2551 พบว่า ปัจจัยการผลิตได้แก่ แรงงาน ทุนค่าปุ๋ยอินทรีย์ และทุนค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตข้าวอินทรีย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ปัจจัยแรงงาน ทุนค่าปุ๋ยเคมี และสารกำจัดศัตรูพืช และทุนค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตข้าวทั่วไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ สูงกว่าการผลิตข้าวทั่วไปที่มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ โดยการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปยังขาดทุนไร่ แต่ยังคงมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด และอัมพร บุญเจริญ (2553) วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานของเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปีการผลิต 2550/51 พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงสามารถผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงได้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ถึงแม้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แต่กำไรที่ได้รับก็ยังคงสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการเนื่องจากมีราคาผลผลิตที่ขายได้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่าข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงเป็นข้าวที่น่าลงทุนปลูกมากว่าข้าวสังข์หยดพัทลุง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเพิ่มผลผลิตและพื้นที่การผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ดังนั้น เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยที่ศึกษา

3.1.1 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงและข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ปรากฏว่า การผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงขาดทุน เนื่องจากเกษตรกรผู้ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงทำการเพาะปลูกข้าวที่มุ่งเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า แต่สำหรับเกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกข้าวเพื่อการค้า ทำให้ได้รับกำไรเมื่อคิดผลตอบแทนกำไรสุทธิต่อไร่ ดังนั้น เพื่อให้การผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงได้รับผลตอบแทนเพิ่มมากขึ้นควรให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหาแนวทางส่งเสริมการส่งออกข้าวให้มากขึ้น หรือสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปผลผลิตข้าว และการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญว่าข้าวสังข์หยดเป็นสินค้าที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง

3.1.2 จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าวสังข์หยด ปรากฏว่า เกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนรวมสูงกว่าเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง และมีผลตอบแทนน้อยกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงต้นทุนในแต่ละส่วนจะพบว่า

เกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงมีต้นทุนผันแปรค่าแรงในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวสูงกว่าเพราะเกษตรกรผู้ผลิตจะทำการจ้างแรงงานในส่วนของการถอนหญ้าและการเก็บเกี่ยวที่สูง และค่าวัสดุปัจจัยของต้นทุนของค่าเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรที่ผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงหาซื้อได้ในราคาที่สูงกว่าเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงมาก ทำให้ได้รับผลตอบแทนที่เป็นรายได้สุทธิและกำไรสุทธิน้อยกว่าเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้หันมาผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง และหน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวสังข์หยด เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ย เป็นต้น

3.1.3 จากการสำรวจสอบถามเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตข้าวทั้ง 2 แบบ ปรากฏว่าการใช้แรงงานส่วนใหญ่ใช้ในกิจกรรมปลูกข้าวด้วยวิธีหว่านเมล็ดข้าวและถอนหญ้า ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีหลายอาชีพ ไม่ได้มุ่งเพื่อการค้าเพียงอย่างเดียว เช่น ต้องกรีดยางพาราในตอนเช้าและทำควบคู่กับการทำนา ทำให้ต้องใช้แรงงานคนเป็นเวลาหลายวัน ดังนั้น จึงเสนอแนะว่า ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพาะปลูก เช่น เครื่องปักดำข้าว เพื่อลดระยะเวลาการผลิตข้าว

3.1.4 จากผลการสำรวจปัญหาการผลิตข้าวสังข์หยดทั้ง 2 แบบ พบว่า มีปัญหาส่วนใหญ่ที่เหมือนกันคือในเรื่องของน้ำท่วม การขาดแคลนแรงงานและราคาของผลผลิตไม่แน่นอน ดังนั้น เกษตรกรควรร่วมกันหาแนวทางป้องกัน เช่น การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 เกษตรกรที่ทำนาส่วนใหญ่นิยมทำนาหว่านเนื่องจากเข้าใจว่าสะดวกรวดเร็วและประหยัดเวลาในการทำนา ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการปลูกข้าวสังข์หยดแบบนาหว่านและแบบนาดำ

3.2.2 เกษตรกรในเขตอำเภอควนขนุนมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย เช่น การทำสวนยางพารา สวนปาล์ม และการเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรที่ทำนาผลิตข้าวเพียงอย่างเดียวกับเกษตรกรที่ประกอบอาชีพอื่นร่วมด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการข้าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัทลุง (2553) "เมล็ดพันธุ์ที่มีจำหน่าย" ค้นคืนวันที่ 13 กันยายน 2553 จาก http://www. ricethailand.go.th/rice%20web/Index.html

เกรียงไกร มายประเสริฐ (2545) "การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการปลูกข้าวหอมมะลิกับข้าวสุพรรณบุรี ในอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัด กำแพงเพชร" การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จรินทร์ เทศวานิช (2544) "ทฤษฎีการผลิตและประยุกต์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรเล่มที่ 1* หน่วยที่ 4 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

เทอดศักดิ์ รัญจวน (2552) "การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปของเกษตรกร อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ปีการเพาะปลูก 2550/2551" วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์แก้ว (2553) "โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปีการผลิต 2552/53" ค้นคืนวันที่ 10 กันยายน 2553 จาก http://www.baac.or.th/

บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ (2536) "ความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจในการขยายการผลิตข้าวหอมดอกมะลิ" วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันเพ็ญ ทุนมาก (2547) "ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวญี่ปุ่นของเกษตรกรในเขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ " การค้นคว้าแบบอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพัทลุง (2553) "เมล็ดพันธุ์ที่มีจำหน่าย" ค้นคืนวันที่ 10 กันยายน 2553 จาก http://www.ptl-rsc.ricethailand.go.th/

สมศักดิ์ เพรียบพร้อม (2544) "ทฤษฎีการผลิตและประยุกต์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรเล่มที่ 1* หน่วยที่ 5 [เลขหน้า] นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

สำเริง แซ่ตัน (2550) "ข้าวพันธุ์แรก:สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GI)ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง" *ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง* ค้นคืนวันที่ 14 สิงหาคม 2553 จาก http://www.royal.sipa.or.th. Phatthalung Rice Research Center

อารีย์ เชื้อเมืองพาน (2536) "ความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจในการขยายการผลิตข้าวหอมดอกมะลิ" วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อุกฤษฎ์ พงค์วานิชอนันต์ (2552) "การศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนการผลิตอ้อยโรงงานตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ปีการเพาะปลูก 2550/2551 " สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรต

อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว (2521) "การเพิ่มผลผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง" ค้นคืนวันที่ 23 สิงหาคม 2553 จาก http://www.vcharkarn.com/

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวสังข์หยดทั่วไปกับข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง กรณีศึกษา อำเภอ ควนขนุน ปีการเพาะปลูก 2553/54

คำชี้แจงแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำข้อมูลไปประกอบการทำรายงานการค้นคว้าอิสระของนิสิตในการศึกษาระดับปริญญาโท เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ ข้อมูลที่จะได้รับในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ถูกนำไปเปิดเผยว่าเป็นของผู้ใด ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

โปรดทำเครื่องหมาย (P) ลงใน ( ) หรือเติมข้อความในช่องว่าง ..... ที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตร

วันที่สัมภาษณ์ ….....เดือน …..... พ.ศ .2553

ชื่อเกษตรกร..... อายุ ..... ปี

เพศ..... ระดับการศึกษา.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่ …..... ตำบล..... อำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำนา ..... คน ชาย…… คน หญิง ……คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปในการทำนาของเกษตร

1. เนื้อที่ในการทำนาทั้งหมด ..... ไร่ ..... งาน

กรรมสิทธิ์ ในที่ดิน

( ) เช่า จำนวน .....ไร่ .....งาน ค่าเช่าไร่ละ.....บาท

รวมเป็นเงิน ….....บาท

( ) เจ้าของ จำนวน .....ไร่ .....งาน ภาษีที่ดินประจำปีไร่ละ.....บาท

รวมเป็นเงิน ….....บาท

2. วิธีการทำนาปลูกข้าวของเกษตรกร

( ) นาดำ ( ) นาหว่าน

3. พันธุ์ข้าวสังข์หยดที่เลือกปลูก

( ) ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง สาเหตุที่ปลูก

( ) จำหน่ายได้ราคาดี ( ) มีการประกันราคา

( ) ปลูกตามญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน

( ) อื่น ๆ.....

( ) ข้าวสังข์หยดทั่วไป สาเหตุที่ปลูก

( ) จำหน่ายได้ราคาดี ( ) มีการประกันราคา

( ) ปลูกตามญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน

( ) อื่น ๆ.....

4. ท่านกู้เงินมาทำนา หรือไม่

( ) ไม่ได้กู้

( ) กู้ จาก

( ) ธ.ก.ส ( ) ธนาคารพาณิชย์ ( ) นายทุน/พ่อค้า ( ) ญาติพี่น้อง

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

วงเงินกู้..... อัตราดอกเบี้ย .....ต่อปี

ระยะเวลาการกู้ .....

5. ท่านได้รับความรู้และความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ หรือไม่

( ) ได้ ( ) ไม่ได้ (ถ้าตอบข้อนี้ให้ข้ามไปตอบข้อ 6)

6. สิ่งที่ท่านได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ

( ) มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ

( ) ด้านการจัดจำหน่าย

( ) ได้รับแจกเมล็ดพันธุ์ หรือปุ๋ย

( ) ด้านเงินกู้

( ) ความรู้เรื่องมาตรฐานและข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามในการผลิตข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

7. ท่านต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง / หรือเพิ่มเติม

( ) การประกันราคาข้าว

( ) ด้านการตลาดและการจำหน่าย

( ) การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์

( ) เงินอุดหนุน / เงินช่วยเหลือ

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเรื่องต้นทุนในการปลูกข้าวสังข์หยดในปี 2553/54

1. ต้นทุนคงที่

1.1 ราคาที่ดินในปัจจุบัน..... บาท ต่อไร่

1.2 ค่าเช่าที่ดิน.....บาท ต่อไร่ต่อปี

1.3 ค่าภาษีที่ดิน.....บาท ต่อไร่ต่อปี

1.4 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกข้าวสังข์หยด

รายการ	จำนวน	ราคา/หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	อายุใช้งาน (ปี)	ค่าซ่อมแซม/ปี (บาท)
รถไถ					
รถเข็น					
เครื่องสูบน้ำ					
เครื่องตัดหญ้า					
สายยาง					
จอบ					
อื่น ๆ					
-					
-					
รวม					

2. ต้นทุนผันแปร

2.1 ค่าใช้จ่ายค่าแรงในแต่ละกิจกรรมของการปลูกข้าวสังข์หยด

รายการ	แรงงานจ้าง(จำนวน)			แรงงานครัวเรือน(จำนวน)		
	คน	วัน	ค่าจ้าง (บาท/วัน)	คน	วัน	ค่าจ้าง (บาท/วัน)
1.การเตรียมดิน						
1.1ค่าไถดะ						
1.2 ค่าไถแปร						
2. การผลิต						
2.1 ค่าแรงปลูก / หว่าน						
2.2 ใส่ปุ๋ย						
3. การกำจัดศัตรูและโรคพืช						
3.1 การถอนหญ้า						
3.2 การใช้ยาปราบศัตรูพืช						
4. ค่าเก็บเกี่ยว						
5. การขนส่ง / ขนย้าย						

2.2 ค่าใช้จ่ายปัจจัยต่าง ๆ ในการปลูกข้าวสังข์หยดใน 1 ฤดูกาลเพาะปลูก

รายการ	ซื้อ			ทำเอง		
	ปริมาณ (หน่วย/ครั้ง/ไร่)	จำนวนครั้งที่ใช้	ราคา (บาท/หน่วย)	ปริมาณ (หน่วย/ครั้ง/ไร่)	จำนวนครั้งที่ใช้	ราคา (บาท/หน่วย)
1. เมล็ดพันธุ์						
2. ปุ๋ยคอก						
3. ปุ๋ยชีวภาพ						
4. ปุ๋ยเคมี						
4.1						
4.2						
5. ยากำจัดแมลงศัตรูพืช						
6. อื่น ๆ						

2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

รายการ	ปริมาณ (หน่วย/ครั้ง/ไร่)	จำนวนครั้งที่ใช้	ราคา (บาท/หน่วย)
1. ค่ากระสอบ			
2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่ง			
3. อื่น ๆ			

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเรื่องผลตอบแทนในการปลูกข้าวสังข์หยดปี 2553/54

1. รายได้จากการปลูกข้าวสังข์หยดปี 2553/54

รายการ	ปริมาณ
1. เนื้อที่ปลูกข้าวสังข์หยด (ไร่)	
2. ปริมาณผลผลิตทั้งหมด (กก.)	
2.1 จำหน่าย	
2.2 เก็บไว้บริโภค	
3. ราคาข้าวเปลือกที่ขายได้ (บาท/กก.)	

3. วิธีการจำหน่าย

( ) จัดจำหน่ายด้วยตนเอง

( ) มีโรงสี / พ่อค้ามาติดต่อ

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

4. ราคาที่จำหน่ายได้ท่านมีความเห็นว่า

( ) พอใจ ( ) ไม่พอใจ เพราะ .....

ส่วนที่ 5 ข้อมูลปัญหาในด้านต่าง ๆ การปลูกข้าวสังข์หยดปี 2553/54

ปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีปัญหา
1. ค่าเช่าที่ดินราคาสูง				
2. ปัจจัยการผลิต				
2.1 เมล็ดพันธุ์ราคาแพง				
2.2 ปุ๋ย/สารเคมีราคาแพง				
2.3 อื่น ๆ (ระบุ).....				
3. ขาดแคลนแรงงาน				
4. ขาดแคลนเงินทุน				
5. ภัยธรรมชาติ				
5.1 ฝนแล้ง				
5.2น้ำท่วม				
5.3โรค-แมลงศัตรูพืชระบาด				
5.4 อื่น ๆ (ระบุ).....				
6. การตลาด				
6.1 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน				
6.2 ถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ				
6.3 ขาดข้อมูลด้านการตลาด				
6.4 ไม่มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน				
7. อื่น ๆ				
7.1				
7.2				
7.3				

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. การวางแผนปลูกข้าวในอนาคต

( ) ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง

( ) ทำนาต่อไปในพื้นที่เท่าเดิม พื้นที่เดิม

( ) จะขยายพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้น เพราะ….....

( ) จะลดการทำนาลง เพราะ .....

( ) ข้าวสังข์หยดทั่วไป

( ) ทำนาต่อไปในพื้นที่เท่าเดิม พื้นที่เดิม

( ) จะขยายพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้น เพราะ….....

( ) จะลดการทำนาลง เพราะ .....

2. ข้อเสนอแนะ

1. ….....

2. ….....

3. ….....

4. ….....

ภาคผนวก ข

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้าวสังข์หยด

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้าวสังข์หยด

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) หมายถึง การที่ชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง อาศัยลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่ตนอยู่ไม่ว่าจะเป็นสภาพดินฟ้าอากาศ วัตถุดิบที่มีในพื้นที่ ฯลฯ ไปจนถึงภูมิปัญญาที่สร้างสม สืบทอดกันมาในท้องถิ่น มาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ หรือหมายความถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียก หรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ หรือชื่อ สัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบกับสินค้า เพื่อแสดงให้ผู้ซื้อ หรือผู้บริโภคได้ทราบถึงลักษณะของสินค้า ที่มาจากแหล่งกำเนิดนั้น ๆ มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะพิเศษ

สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึง สินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีลักษณะพิเศษ โดยสามารถบ่งชี้ได้ว่า เป็นสินค้าที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่ง มีลักษณะจำเพาะขององค์ประกอบดังนี้

1) ปัจจัยการผลิต

2) สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ผลิต

3) ระบบการผลิต

4) เอกลักษณ์ของผู้ผลิต

5) ประเพณี วัฒนธรรม ของพื้นที่ที่ผลิต

6) เป็นผลผลิตที่มีความพิเศษในตัว

ลักษณะประจำพันธุ์ และคุณค่าทางโภชนาการของข้าวพันธุ์สังข์หยดพัทลุง

1. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ทรงกอ	:	ตั้ง
สีของปล้อง	:	เหลืองอ่อน
สีของใบ	:	เขียว
สีของกาบใบ	:	เขียว
สีของโคนกาบใบ	:	ไม่มีสี
การมีขนบนแผ่นใบ	:	มี
สีของลิ้นใบ	:	ขาว
รูปร่างของลิ้นใบ	:	มี 2 ยอด
ความยาวของลิ้นใบ	:	28 มม.

สีของหูใบ	:	ไม่มีสี
สีของข้อต่อใบ	:	เขียว
สีของยอดเกสรตัวเมีย	:	ขาว
สีของยอดเมล็ด	:	ฟาง
หางข้าว	:	ไม่มี
สีของเปลือกเมล็ด	:	ฟาง
ขนบนเปลือกเมล็ด	:	มีขน
ขนาดของเมล็ดข้าวเปลือก	:	ยาว 9.33 มม. กว้าง 2.11 มม. หนา 1.77 มม.
ขนาดของเมล็ดข้าวกล้อง	:	ยาว 6.70 มม. กว้าง 1.81 มม. หนา 1.64 มม.

(โดยใช้เครื่องขัดยี่ห้อ Dayton นาน 1 นาที)

สีของข้าวกล้อง	:	แดง
การเป็นท้องไข่	:	ปานกลาง
ความหอม	:	-
คุณภาพการสี (% แกลบ)	:	-
ต้นข้าว (%)	:	53.63

2. ลักษณะทางการเกษตร

ชนิด	:	ข้าวเจ้า
ประเภท	:	ไวต่อช่วงแสง
ความสูง	:	ประมาณ 140 เซนติเมตร
ความแข็งแรงของลำต้น	:	ต้นแข็ง
อายุถึงวันออกดอก (50%)	:	ประมาณ 10 มกราคม
ลักษณะใบธง	:	ปานกลาง
ความยาวของใบธง	:	1.8 เซนติเมตร
ความยาวของรวง	:	30.2 เซนติเมตร
การยืดคอรวง	:	คอรวงยาว
การแตกระแง้	:	ระแง้ถี่
การแก่ของใบ	:	ใบแก่ช้า

การติดเมล็ด	:	ติดเมล็ดดี
การร่วงของเมล็ด	:	ร่วงน้อย
การนวด	:	ปานกลาง
การนวด	:	ปานกลาง
อายุการเก็บเกี่ยว	:	ประมาณ 15 กุมภาพันธ์
องค์ประกอบผลผลิต	:	จำนวนรวงต่อตารางเมตร เฉลี่ย 87 รวง
	:	จำนวนเมล็ดดีต่อรวง เฉลี่ย 237 เมล็ด
	:	น้ำหนักข้าวเปลือก 1,000 เมล็ด เฉลี่ย 17.64 กรัม
น้ำหนักข้าวเปลือกต่อถัง	:	10.60 กิโลกรัม
ระยะฟักตัวของเมล็ด	:	8 สัปดาห์

3. คุณสมบัติทางเคมี และคุณภาพการรับประทาน

ปริมาณอมิโลส	:	14.25%
ปริมาณโปรตีนในข้าวกล้อง	:	7.65%
อุณหภูมิแป้งสุก	:	ปานกลาง
ความคงตัวของแป้งสุก	:	อ่อน
การสลายเมล็ดในด่าง	:	5.0
อัตราการยืดตัวของข้าวสุกต่อข้าวดิบ	:	1.51
ความหอม	:	-
ความนุ่ม	:	นุ่ม
ความเหนียว	:	ค่อนข้างเหนียว

ข้อแตกต่างระหว่าง
ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงกับข้าวสังข์หยดพัทลุงทั่วไป

ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง	ข้าวสังข์หยดพัทลุงทั่วไป
1. ผลผลิตได้การรับรองคุณภาพจากจังหวัดว่าสินค้าได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ เป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค	1. ผลผลิตไม่มีการรับรองคุณภาพจากจังหวัด
2. ผู้ปลูกข้าว ผู้ผลิตข้าวสารและโรงสี ต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการก่อนทำการผลิต	2. ผู้ปลูกข้าว ผู้ผลิตข้าว และโรงสี ไม่มีการขึ้นทะเบียน
3. เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากหน่วยงานราชการที่กำหนดไว้	3. เมล็ดพันธุ์ไม่จำเป็นต้องมาจากหน่วยงานราชการที่กำหนดไว้
4. กระบวนการเพาะปลูกต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในระบบเกษตรที่ดี (GAP) และต้องผ่านการตรวจประเมินจากหน่วยงานราชการ	4. กระบวนการเพาะปลูกไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในระบบเกษตรที่ดีและไม่จำเป็นต้องผ่านการตรวจประเมิน
5. ระบบการผลิตทั้งหมด เช่น การปลูก การเก็บรักษา การแปรสภาพเป็นข้าวสาร การสีข้าวต้องมีการบันทึกข้อมูลเพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้	5. กระบวนการผลิตข้าวไม่มีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

ภาคผนวก ค

ตารางสถิติ

ตารางค่าวิกฤตการแจกแจงความน่าจะเป็นแบบที

d.f.	α						
	0.100	**0.050**	**0.025**	**0.010**	**0.005**	**0.001**	**0.0005**
1	3.0777	6.3138	12.7062	31.8205	63.6567	318.3088	636.6193
2	1.8856	2.9200	4.3027	6.9646	9.9248	22.3271	31.5991
3	1.6377	2.3534	3.1824	4.5407	5.8409	10.2145	12.9240
4	1.5332	2.1318	2.7764	3.7469	4.6041	7.1732	8.6103
5	1.4759	2.0150	2.5706	3.3649	4.0321	5.8934	6.8688
6	1.4398	1.9432	2.4469	3.1427	3.7074	5.2076	5.9588
7	1.4149	1.8946	2.3646	2.9980	3.4995	4.7853	5.4079
8	1.3968	1.8595	2.3060	2.8965	3.3554	4.5008	5.0413
9	1.3830	1.8331	2.2622	2.8214	3.2498	4.2968	4.7809
10	1.3722	1.8125	2.2281	2.7638	3.1693	4.1437	4.5869
11	1.3634	1.7959	2.2010	2.7181	3.1058	4.0247	4.4370
12	1.3562	1.7823	2.1788	2.6810	3.0545	3.9296	4.3178
13	1.3502	1.7709	2.1604	2.6503	3.0123	3.8520	4.2208
14	1.3450	1.7613	2.1448	2.6245	2.9768	3.7874	4.1405
15	1.3406	1.7531	2.1314	2.6025	2.9467	3.7328	4.0728
16	1.3368	1.7459	2.1199	2.5835	2.9208	3.6862	4.0150
17	1.3334	1.7396	2.1098	2.5669	2.8982	3.6458	3.9651
18	1.3304	1.7341	2.1009	2.5524	2.8784	3.6105	3.9216
19	1.3277	1.7291	2.0930	2.5395	2.8609	3.5794	3.8834
20	1.3253	1.7247	2.0860	2.5280	2.8453	3.5518	3.8495
21	1.3232	1.7207	2.0796	2.5176	2.8314	3.5272	3.8193
22	1.3212	1.7171	2.0739	2.5083	2.8188	3.5050	3.7921
23	1.3195	1.7139	2.0687	2.4999	2.8073	3.4850	3.7676
24	1.3178	1.7109	2.0639	2.4922	2.7969	3.4668	3.7454
25	1.3163	1.7081	2.0595	2.4851	2.7874	3.4502	3.7251

26	1.3150	1.7056	2.0555	2.4786	2.7787	3.4350	3.7066
27	1.3137	1.7033	2.0518	2.4727	2.7707	3.4210	3.6896
28	1.3125	1.7011	2.0484	2.4671	2.7633	3.4082	3.6739
29	1.3114	1.6991	2.0452	2.4620	2.7564	3.3962	3.6594
30	1.3104	1.6973	2.0423	2.4573	2.7500	3.3852	3.6460
40	1.3031	1.6839	2.0211	2.4233	2.7045	3.3069	3.5510
60	1.2958	1.6706	2.0003	2.3901	2.6603	3.2317	3.4602
120	1.2886	1.6577	1.9799	2.3578	2.6174	3.1595	3.3735
α	1.2816	1.6449	1.9600	2.3263	2.5758	3.0902	3.2905

แหล่งที่มา: N.E.Savin and Kenneth J. White, “The Durbin-Watson Test for Serial Correlation with Extreme Sample Sizes or Many Regressors”, *Econometrica*, 45 (8), Nov. 1977, pp. 1989-1996.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวมณีรัตน์ คงรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	15 มิถุนายน พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	บริษัท โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ ตรัง จำกัด อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
ตำแหน่ง	เภสัชกร